NAŠ TEDNIK

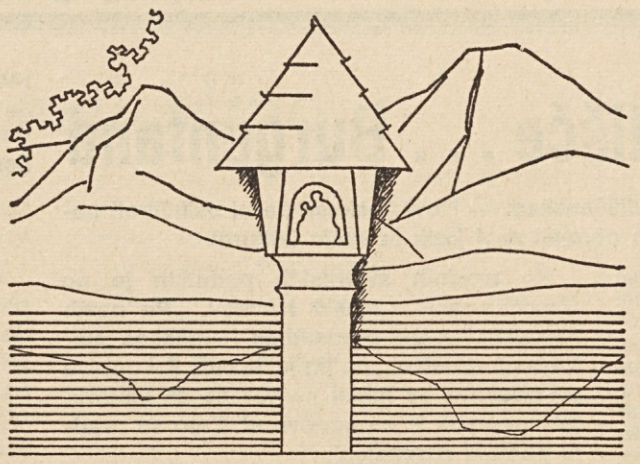

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETNIK XXIII. / ŠTEVILKA 50 CELOVEC, DNE 9. DECEMBRA 1971 CENA 2.50 ŠILINGA

Razdelili so darove

Pri proračunski razpravi v koroškem deželnem zboru je deželni glavar Hans Sima spustil nekaj zanimivih žarkov na tako imenovano koroško manjšinsko politiko. Večina mora premagati marsikateri problem, da more izpolniti želje manjšine. Manjšina seveda mora upoštevati, v koliko lahko večina izpolni njene želje. Ne zadostuje samo, ako se govori o dobrem sosedstvu, treba je dejanj, kajti vprašanja še niso vsa rešena. Tako tudi ni rešeno vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov. Koroška se priznava — kako se le more kaka dežela priznavati? — k načelu priznavanja. Koroška pa odklanja ugotavljanje manjšine. Dežela se bo bojda potrudila, da bo poiskala ustrezno rešitev. Tudi deželni poslanec Hanzej Ogris se je javil k besedi in izjavil, da manjšina pač že po naravi več zahteva, torej več zaščite, da ji zgolj formalna enakopravnost nikakor ne zadošča.

Še eno zanimivo stran je osvetlil deželni glavar. Kultura na Koroškem se razvija v duhu tolerance, spoštovanja vseh ljudi, tudi v duhu spoštovanja manjšin, ne samo jezikovnih.

Obe ugotovitvi deželnega glavarja sta vsaka po svoje zanimivi. Odkrito povedano, take besede smo pričakovali. Kajti pri dvojezičnih napisih se je stvar razvila tako daleč, da najvišji predstavnik Koroške o tem ni več mogel molčati. Osupnila pa nas je ugotovitev, da se še ne ve točno, kje naj napravijo take napise. Že pred časom je izjavil deželni glavar, da ne pridejo v poštev vsi kraji dvojezičnega šolskega ozemlja. Tu se more sklicevati vsekakor na uspehe ponemčevanja v nekaterih krajih južne Koroške. Po drugi strani pa smo tudi slišali, da se baje že pripravljajo dvojezični napisi za nekatere kraje, seveda ne za vse, za katere jih Slovenci zahtevajo na podlagi člena 7 državne pogodbe. Če je koroško vodstvo napravilo ta korak brez vednosti koroških Slovencev, je snedlo besedo, ki jo je dalo z izjavo, da se pri reševanju manjšinskega vprašanja ne bo zgodilo nič brez vednosti in privoljenja koroških Slovencev. Če se mogoče najvišji koroški predstavniki sklicujejo v tej točki na dejstvo, da so zastopniki vseh Koroščev, ne samo Slovencev, in da pač morajo upoštevati tudi mnenje in čustva večine, potem slej ko prej ne more biti nikakršnega govora o naprednem in pravičnem odnosu večine do manjšine. Vsem nam je čisto jasno, da so marsikatera določila državne pogodbe mračnjaškim zastopnikom velenemških in nacističnih ter neonacističnih struj bodeč trn v peti. Vzemimo samo avstrijsko nevtralnost. A jih pred 16 leti nihče ni vprašal za nasvet. Ko je šlo za južnokoroške meje, so prodajali po vsem svetu ureditev šolskega vprašanja kot svetel vzor pravičnega in dobrohotnega postopanja z narodno manjšino. Tri leta po podpisu državne pogodbe je bila zrela za odstranitev. Duh nacizma in narodne nestrpnosti jo je uničil, Koroški pa je odjedel izredno možnost, da bi se približala k pravični rešitvi slovenskega vprašanja. Morale so se pojaviti nočne akcije, da se je zbudila vsaj nekoliko vest naših odgovornih. V sklop dobrohotnega in poštenega odnosa do narodne skupnosti v manjšini spada tudi vsestranska podpora. Poznamo države, ko je določena za potrebe narodnih manjšin posebna postavka tako v deželnem kot tudi državnem proračunu. To pa vsote, s katerimi prizadeti tudi laže razpolagajo, ker enostavno mnogo bolj ustrezajo njihovim potrebam in zamislim. Koroški Slovenci so postali deležni podpore države Avstrije — postavka je bila zabeležena v proračunu, sicer ne „preveč"; a v deželnem proračunu iščemo zaman tako postavko. Najvišji predstavniki dežele zatrjujejo, da zaradi tega ne, ker bi potem s Slovenci ne ravnali enako kot z drugimi deželani. Taka stalna deželna podpora, ki bi bila zagotovljena v proračunu, bi jih po vsej verjetnosti oropala enakopravnosti! Čeprav tako posebno podporo že predvideva senžermenska mirovna pogodba iz leta 1919.

Tudi po izjavah, ki so zagledale beli dan pri proračunski razpravi prejšnji teden, se vreme za koroške Slovence ni bistveno zboljšalo. Predstavniki Koroške se morda sklicujejo na napreden in sodoben odnos do manjšin, ne samo narodnih, pri tem jim pihajo na srce mogoče celo nekateri zastopniki koroških Slovencev; a to kljub vsem izjavam, prežetim od tolerance in drugih tujih besed, ne more zagrniti ali izbrisati dejstva, da je tako imenovana manjšinska politika na Koroškem zavožen voz. Če ga bodo hoteli spraviti na pravi tir, bodo morali precej bolje in pazljiveje prisluhniti upravičenim zahtevam koroških Slovencev, čeprav te zahteve po njihovem mnenju presegajo to, kar večina lahko privoli manjšini.

Boj dveh lačnih - s sitimi v ozadju

Ni prvi oboroženi spopad med Indijo in Pakistanom. Leta 1965 sta se obe državi bojevali do obnemoglosti. Sovjetski ministrski predsednik je povabil zastopnike obeh borcev v Taškent in tam posredoval premirje, kateremu je podlegel takratni indijski ministrski predsednik Šastri.

Sovraštvo je seveda tlelo. Pakistanci niso mogli pretrpeti udarca, da je ostal vojaško važni, sicer pa pretežno mohamedanski Kašmir še vselej pod oblastjo „brezvernih" Indijcev. Indijce in Pakistance pa vežeta brezmejni prezir in sovraštvo. Isti dve lastnosti vežeta tudi prebivalce Zahodnega in Vzhodnega Pakistana, če izvzamemo skupno mohamedansko vero. Vzhodni Pakistan je bil kolonija, v kateri so zapovedovali, še malo bolj kruto kot nekdaj Angleži, zahodnopakistanski knezi in veleposlaniki. Pomagala jim je vojaščina, pretežno zahodnopakistanska. Vse bogastvo se je zbiralo okoli reke Inda, Bengalci v Vzhodnem Pakistanu so životarili. Pokrajina je prenaseljena, okoli 70 milijonov, izpostavljena številnim naravnim katastrofam. Ena takih katastrof je tudi postala končno državna katastrofa za ves Pakistan. Pri zadnjih parlamentarnih volitvah so dosegli pristaši bengalskega voditelja Mudžibara Rahmana večino, ki je zahodnopakistanski velikaši niso priznali. Državljanska vojna se je morala razviti v vojno med Pakistanom in Indijo, ki je začela podpirati težnje Bengalcev po svobodi in neodvisnosti. Bangla Deš — dežela Bengalija je postala cilj, za katerega so se začeli bojevati Bengalci, kljub zatiranju in množičnemu izgonu. Približno 10 milijonov jih je pribežalo v Indijo. Onstran meje živijo ljudje istega naroda, loči jih le vera.

Vojna, ki trenutno divja v južni Aziji, ne more biti v prid nobeni od prizadetih držav. Pakistanski voditelji so nahujskali svoje vojake, da grejo v sveti boj — ali džihad — proti Indijcem, predsednik Jahija Kan je izjavil, da bo to najtežji, a tudi zadnji spopad z Indijo. Indija je dovolila svojim vojakom da prekoračijo pakistansko mejo. Vojna vihra je zajela zemljo, morje in zrak. Indijske čete so zavzele širne predele nekdanjega Vzhodnega Pakistana, njihova vlada je priznala neodvisno državo Bangla Deš in njeno vlado, bengalski borci Mukti Bahini nadzirajo širno podeželje. Pakistan je zbral svoje najboljše čete v zahodnem delu, ob indijski meji, kjer bo skušal doseči v Kašmiru isto, kar nameravajo Indijci v Bengaliji.

Združeni narodi so znova pokazali svojo nezmožnost. V Varnostnem svetu se je razvila razprava v obtožbo proti Indiji, ki sta jo zagovarjali samo Sovjetska zveza in Poljska. Kitajci so se pridružili z ostrimi izjavami proti južni sosedi ameriškemu mnenju, da si je nakopala glavno krivdo za ta krvavi spopad Indija. Sovjetsko zvezo veže z Indijo prijateljska pogodba, največja država na svetu je svarila tudi druge države, naj se ne skušajo vmešavati. Gotovo svarilo Kitajski, ki je že večkrat obljubila podporo Pakistanu. Združene države Amerike so že pred časom nehale dobavljati orožje Pakistanu, odpovedale so tudi denarno in gospodarsko podporo Indiji. Muslimanski svet, ki ga veže s Pakistanom ista vera, je sicer zaradi raznih političnih dejavnikov vsaj na zunaj nekoliko razdvojen, ne more pa seveda biti nobenega dvoma, da velja njegova podpora vladi v Islamabadu.

Kljub navdušenju, reči smemo vojni prenapetosti, ki je zajela prebivalstvo Indije in Pakistana, ne more biti prav tako nobenega dvoma, da bo moralo prav ono prenašati glavno breme. Obe državi sta revni, ni sploh nobenega razmerja med možnostmi in vprašanji, ki čakajo rešitve. Najbrž sta oba nasprotnika prav zaradi te brezizglednosti rinila v boj. Glavni krivec je seveda Zahodni Pakistan, ki je četrt stoletja ravnal z Bengalci mnogo slabše kot kolonialna sila Velika Britanija, ki tudi ni hotel priznati izida zadnjih volitev. Gospodje v Islamabadu, Karačiju in Ravalpindiju pač niso mogli uvideti, da je končno odklenkalo tudi njihovemu fevdalizmu, vsaj v Bengaliji. Bengalska usoda pa bi utegnila prevreči ves politični državni sistem v južni Aziji. Tako v Indiji kot v Zahodnem Pakistanu je dovolj nezadovoljnih. Niso samo socialni in verski spori, mnogo ostrejši so narodni.

Italija za izboljšanje položaja Slovencev

Italijanski ministrski predsednik Emilio Colombo je 2. decembra sprejel delegacijo slovenske narodne skupnosti v Italiji (na Tržaškem, Goriškem in Videmskem). V slovenski delegaciji so bili: dr. Damjan Pavlin, dr. Avgust Sfiligoj, Miroslav Pahor, dr. Drago Štoka, Dušan Lovriha, Izidor Predan, Albin Škerk, Marko Waltrit, Boris Race, Klavdij Palčič in Jože Jarc. Z italijanske strani se je srečanja udeležil tudi prefekt dr. Abrescia.

Med pogovori so bila izmenjana mnenja o odprtih vprašanjih slovenske narodne skupine, ki so jih Slovenci v Italiji združili v skupnem dokumentu vseh slovenskih organizacij in političnih strank v Furlaniji — Julijski krajini. Pismo, v katerem so predstavljene zahteve za globalno rešitev položaja Slovencev v Italiji, so poslali Colombu že 3. decembra lani. V pismu so istočasno zahtevali pogovor z ministrskim predsednikom.

Emilio Colombo je izrazil pripravljenost vlade, da podpre sedanje pobude in da po potrebi pripravi lastne zakonske in upravne ukrepe, ki naj izboljšajo položaj in življenje pripadnikov slovenske etnične skupine. Dejal je, da bo vlada zagotovila nekaterim slovenskim ustanovam tudi večjo materialno podporo. V tej zvezi je posebej omenil slovensko gledališče v Trstu.

Tokrat se je prvič zgodilo, da se je predsednik italijanske vlade uradno pogovarjal s predstavniki slovenske manjšine v Italiji.

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence je zaključila 1. trimesečje tega šolskega leta v soboto, dne 4. decembra 1971, z razdelitvijo spričeval.

V soboto, dne 18. decembra 1971, ob pol 10. uri dopoldne bo v modri dvorani Glasbenega doma (Konzerthaus) občni zbor Združenja staršev z običajnimi poročili, razrešnico in volitvijo novega odbora.

Istega dne popoldne bo od 13. do 16. ure na Zvezni gimnaziji za Slovence „Dan staršev". Starši lahko izrabijo priložnost, da se pomenijo s profesorji o učnem uspehu svojih otrok. Prisrčno vabljeni!

Ravnateljstvo

Novi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu

Za novega jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu je bil imenovan Bojan Lubej, doslej član izvršnega sveta Slovenije. Jugoslovanski generalni konzulat v Celovcu je doslej vodil inž. Budihna.

Novi konzul je bil nekaj časa kulturni ataše pri jugoslovanskem generalnem konzulatu v Trstu, pozneje pa dlje časa predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri republiški komisiji Socialistične zveze delavnega ljudstva (SZDL) v Ljubljani.

V ponedeljek je Bojana Lubeja sprejel na koroški deželni vladi glavar Sima. Deželni glavar je v prisrčnem nagovoru hvalil dejavnost novega generalnega konzula, ki je že prej skrbel za poglobitev prijateljskih in dobrososedskih odnosov s Koroško.

Še ni dogovora o U Tantovem nasledniku

Čez dobrih 14 dni, se bo zaključilo sedanje 25. zasedanje glavne skupščine OZN. V tem času bo treba rešiti problem U Tantovega naslednika, saj je glavni tajnik svetovne organizacije, ki mu mandat zapade zadnji dan leta, že ponovno izjavil, da ne bo privolil, da bi ga znova izvolili na to mesto.

Kljub temu, da manjka tako malo časa, pa še ni bilo nobenega konkretnega dogovora o novem tajniku. Tega morajo odločiti člani varnostnega sveta, glavna skupščina pa mora imenovanje potrditi. Pet velesil (ZDA, SZ, Francija, Velika Britanija in Kitajska) in ostalih deset članic sveta mora soglasno predlagati ime glavnega tajnika, med njimi pa vlada vsaj za sedaj veliko nesoglasje. Problematično je posebno stališče Kitajske, ki se še ni izjasnila o nobenem kandidatu. Pojavlja se celo možnost, da bi zasedanje podaljšali še za nekaj tednov, da bi dali velesilam možnost, da se sporazumejo.

Kot znano, je kandidatov več. Največ možnosti za izvolitev ima, po mnenju opazovalcev, finski poslanik Max Jacobson, v preferenčni lestvici pa sta takoj za njim Avstrijec dr. Kurt Waldheim in načelnik cejlonske delegacije Shirley Amerasinghe. Kandidati so še predstavnik Etiopije Endelkačev

(Dalje na 8. strani)

S POTI PO GRADIŠČANSKEM:

Burgenland, Gradišče . . . Burgenland

Šitristo let trdoživosti Hrvatov na Gradiščanskem — Novi poskusi, da bi asimilirali narodnostne skupine — Bodo ohranili svoj jezik in svojo kulturo?

Lep sestavek s potovanja po Gradiščanskem pod naslovom „Burgenland, Gradišče . . . Burgenland" je nedavno napisal v ljubljanskem „Delu" Peter Potočnik. Svoje nepozabne vtise — prišel je v stik s hrvaškimi ljudmi, v Trajštofu pa se je pogovarjal s predstavnikom Hrvaškega društva Alfonsom Kornfeindom — je Potočnik strnil v krasen, včasih ganljiv članek. Ker se razmere na Gradiščanskem v narodno-političnem oziru ujemajo z našimi na Koroškem, je prav, če za njegovo vsebino zvedo tudi naši cenjeni bralci. (Op. ured.)

Od severovzhoda je pihal hladen veter. Morda so bile z njim zadovoljne le divje race ob Nežiderskem jezeru, ki mu domačini pravijo Neusiedler See. Sicer pa so tamkajšnje divje race tako vajene ljudi, da se od udomačenih, kmečkih razločujejo le po tem, ker letijo po zraku. Postajalo je mračno, neprijazno. Ljudi tudi igranje mini golfa ni segrelo. V Rustu ob jezeru, kjer poleti domujejo štorklje, in v kraju St. Margarethen sem zaman iskal prenočišče. Dobil sem ga v naslednji vasi, Trausdorfu. Zdelo se mi je, da v gostilni, kjer sem dobil prenočišče, slišim govorico blizu hrvaškemu jeziku z dalmatinskim naglasom. In ko sem pozneje še bolj prisluhnil pogovoru domačinov, sem spoznal, da sem prišel v hrvaško vas.

Bila je že noč. Zato nisem videl table pred gostilno, na kateri je napisano, da je lastnik lokala Vojnić. Pozneje, ko je že stekel pogovor z domačini o letini, ki je bila letos tudi na severu avstrijske Gradiščanske bogata, sem zvedel, da se Trausdorf po domače, hrvaško imenuje Trajštof.

V glasbeni skrinji so se izmenično vrtele nemške in hrvaške gramofonske plošče. Bolj se je čas pomikal proti polnoči, vse bol je bilo slišati hrvaške pesmi, ki so jih peli Mišo Kovač, Tereza Kesovija, Ana Štefok, kvarter »4 M«, Arsen Dedić . . .

Raznarodovalni poskusi Avstrijcev

Železno, ali uradno Eisenstadt — središče avstrijske Gradiščanske. Nove hiše, široke ulice, ki objemajo stari del mesta z mogočnim gradom madžarskega grofa Esterhazija. Prvemu predsedniku deželne vlade Gradiščanske po drugi svetovni vojni, dr. Lovru Karallu, pa so v Železnem za spomin odmerili majhno, ozko ulico na robu mesta. Lovro Karall je bil namreč doslej edini gradiščanski Hrvat v vlogi predsednika deželne vlade Burgenland.

V tej majhni ulici, ki se imenuje po dr. Lovru Karallu, si je lani, v novi enonadstropni hiši, uredilo svoje prostore Hrvatsko kulturno društvo, edina organizacija, ki povezuje gradišačnske Hrvate.

Bilo je mračno, ko sem naslednjega dne po bivanju v vasi Trajštof odprl vrata Hrvaškega kulturnega društva. Za pisalno mizo, v pritličju doma, je sedel majhen, sivolas mož, predsednik društva in direktor osnovne šole v Trajštofu, Alfons Kornfeind. V roki je držal prepise predavanj več znanih avstrijskih doktorjev znanosti, ki so pred nedavnim na dunajski univerzi predavali o socialnih, političnih in ekonomskih vprašanjih Hrvatov in Slovencev v Avstriji. Njihova predavanja so izzvenela v raznarodovanju, asimilaciji slovenske in hrvaške narodnostne skupine v Avstriji. »Tudi Socialistična stranka Avstrije, ki je sedaj na oblasti, do našega naroda ne goji posebnih simpatij« je jezno dejal Alfonz Kornfeind, še preden je stekel pogovor.

Prosvetljevanje Mata Miloradića

Pred okrog 400 leti je bilo, ko so Turki pri svojih osvajalnih roparskih pohodih uničili precej vasi na Gradiščanskem. In ker ni bilo ljudi, ki bi obdelovali zemljo, so na sedanjem ozemlju Gradiščanske, takrat v zahodni Madžarski, južni Češkoslovaški in dolnji Avstriji, v razredčene vasi naselili Hrvate, ki so svoj jezik in kulturo ohranili do današnjih dni prav na Gradiščanskem. Zakaj? Alfons Kornfeind meni:

„Največ zaslug za to ima prav gotovo naš veliki gradiščanski narodni buditelj Mate Miloradić, ki je v najbolj kritičnih dneh za obstoj našega naroda znova začel prosvetljevati Hrvate. Kot protiutež avstrijskemu vplivu pa so se gradiščanski Hrvatje v stari Avstro-Ogrski raje družili z Madžari, ki so jim zaradi tega priznali več svobode. Menim, da sta to dva vzroka, da smo lahko doslej obdržali svoj jezik in kulturo," je v pristni hrvaščini povedal Alfons Kornfeind.

Po uradnih avstrijskih podatkih je na Gradiščanskem 24.000 Hrvatov. „Po naših podatkih," pravi predsednik hrvaškega kulturnega društva, „pa jih je 35.000. Pri popisu prebivalstva se nikoli ne vpraša za materin jezik, ampak le za pogovorni. Zato so uradni podatki neresnični."

Urejena je le denarna podpora društvu

Hrvaško kulturno društvo, ki spodbuja in povezuje petnajst tamburaških društev ter številne pevske in dramske skupine gradiščanskih Hrvatov, je životarilo vse do pred nekaj leti, ko je zvezna avstrijska vlada odločila, da bo hrvaškim kulturnikom na Gradiščanskem na leto odmerila 300 do 400 tisoč šilingov dotacije iz zveznega proračuna. Poleg tega društvo dobiva od deželne vlade Gradiščanske 30.000 šilingov dotacije na leto. S tem denarjem vzdržujejo delo hrvaških kulturnih skupin ter pokrivajo stroške pri izdajanju tedenskega časopisa »Hrvatske novine«, ki ga v nakladi 3000 izvodov tiskajo v Železnem. Pravijo, da v okoliških vaseh Železnega živi okrog 15.000 Hrvatov. Ali so z avstrijskimi vladnimi dotacijami gradiščanski Hrvatje rešeni skrbi za obstoj svojega naroda? Na to vprašanje prvi človek Hrvaškega kulturnega društva Alfons Kornfeind odgovarja:

„Naše društvo goji vse, kar je povezano s kulturo, od pesmi do plesov, ki jih je ohranil naš narod. Res je, da imamo v zadnjem času dovolj denarja za delovanje naših kulturnih skupin. Kljub temu pa se v zadnjih letih položaj za svoboden razvoj našega jezika in kulture naglo slabša. Ko so posamezne hrvaške vasi še živele izolirano od avstrijskih, ko še ni bilo razvitih sodobnih sredstev obveščanja — tiska, radia in televizije, ko so bili avtomobili v lasti le bogatih ljudi, se je po naših domovih slišal le hrvaški pogovorni jezik. Zdaj pa se vedno več Hrvatov poroči z Nemkami. V takih mešanih družinah pa se otroke vzgaja in uči le v nemškem jeziku. V tem vidim veliko nevarnost za obstoj in nadaljnji razvoj jezika in kulture našega naroda. In če se zavedamo, da sedmi člen avstrijske državne pogodbe tudi za našo narodnost ni uveljavljen, potem so zle slutnje opravičene."

Spomenik dr. Lovru Karallu

Res je, kot pravi Alfons Kornfeind, da sedmi člen avstrijske državne pogodbe, ki daje pravice svobodnega razvoja narodnosti v Avstriji, tudi Hrvatov ne upošteva. Hrvaške vasi so označene le z nemškimi imeni, po valovih lokalne radijske postaje v Železnem pa se sliši le nemški jezik. V pripravah na reformo avstrijskega osnovnega šolstva je vedno več zagovornikov, da bi doslej osemrazredno osnovno šolo delili na dva dela. Lahko se zgodi, pravijo gradiščanski Hrvatje, da bodo lahko po reformi šolstva svoje otroke učili v hrvaškem jeziku le do četrtega razreda osnovne šole.

Moja domovina je Gradišče, ne Burgenland, z glavnim mestom Željeznim, ne z Eisenstadtom. Sem so naši »predci« prišli pred 400 leti. Tudi mi bomo tukaj ostali. Tako pravi sleherni zavedni gradiščanski Hrvat. To so bile tudi besede Alfonsa Kornfeinda, ko sva sklenila pogovor v novih prostorih Hrvaškega kulturnega društva, ki so jih Hrvatje po štiristo letih življenja v drugi domovini prvič dobili. Zgradili so jih s prostori časopisa »Hrvatske novine« in dvorana za seje, ki jo je opremila Hrvaška izseljeniška matica iz Zagreba. Takšna je notranja podoba hrvaškega doma.

Alfons Kornfeind se je spet usedel za predsedniško mizo. »Lani je Dragutin Haramija, predsednik hrvaškega izvršnega sveta, obiskal Železno. Gradiščanska vlada mu ni dovolila, da bi se srečal z nami,« je še jezno dejal in se spet poglobil v delo. Pripravljal je program za slavje, ki je bilo 26. oktobra, ko so v vasi, 50 kilometrov južno od Železnega, v Velikem Boriščofu, odkrili spomenik dr. Lovru Karallu, edinemu »vladarju« Gradiščanske, ki mu je v osebni izkaznici pisalo, da je po narodnosti Hrvat.

Gradiščanski Hrvatje so ponosni nanj, kot so ponosni na svojega pesnika Mata Miloradića in na sedež svojega kulturnega doma v ulici dr. Lovra Karalla v Železnem. Zanje je ta ulica večja in širša, kot to vidi tujčevo oko.

IZ PRVE ŠTEVILKE PRENOVLJENEGA GLASILA BENEŠKIH IZSELJENCEV:

Deset zahtev emigrantov iz Beneške Slovenije

Na zasedanju predstavnikov odsekov društva emigrantov iz Beneške Slovenije, članov glavnega odbora in predstavnikov slovenskega javnega in političnega življenja, je Elio Vogrig poudaril, da se argumenti stalno ponavljajo in se oprostil navzočim, da bo tudi on ponovil zahteve beneških Slovencev, ki so bile že tolikokrat izražene, **vendar je tudi res, da predstavniki pristojnih državnih, deželnih in tudi občinskih oblasti pozabljajo na zahteve beneških Slovencev in zato jim je treba pogosteje osvežiti spomin, dokler ne bo dosežen cilj.** V svojem nadaljevanju je Vogrig opozoril, da se ocena emigrantov do naših vladajočih krogov ni spremenila: „Italijanska vlada je bila vedno nespretna in diskriminatorska do nas, deželni odbor Furlanije-Julijske krajine je bil vedno počasen, poln obotavljanja in bojazni pri reševanju naših temeljnih problemov, **župani naših občin pa so slamnati možje, ki jih je tja postavila politična stranka, ki ukazuje v Beneški Sloveniji, bolj ali manj samo zato, da bi prisilili ljudi k molku ter tudi sami molčali".**

Govornik je omenil vse shode, srečanja in konference, na katerih so predstavniki emigrantov obrazložili svoje zahteve, ugotovil pa je, da oblasti še niso ničesar ukrenile. **„Nasprotno — je dejal Vogrig — nadaljevale so staro in preživelo reakcionarno politiko ter si nadele masko gluhonemih, v upanju, da bomo mi (ubogi ljudje s hribov) kmalu odnehali ter še enkrat verjeli njihovim lažnim obljubam, njihovim nepotrebnim izjavam na volilnih kampanjah, ko so obljubljali kruh in delo za vse".**

„Vlekli so nas za nos, ter nas še vlečejo, že sto let. Sedaj pa je dovolj, ker ima tudi potrpljenjen svojo mero. Zdaj je dovolj: ali se začnejo resno spoprijemati z nekaterimi temeljnimi problemi naše zemlje, ali pa se bodo prebivalci te zemlje spoprijeli s tistimi, ki teh problemov nočejo rešiti. Mi želimo sedaj radikalno spremembo politike do naše slovenske manjšine v videmski pokrajini".

Elio Vogrig je nato naštel glavne točke zahtev emigrantov, ki jih je razdelil v deset poglavij.

1. Treba je najti sredstva, da se privežejo naši ljudje na svojo zemljo, ter s primernimi pobudami zmanjša nenehna izguba mož in sil, ki omejuje tudi našo vitalnost kot Slovencev, ki nas preko emigracije potujčujejo po vsej Evropi. V tem smislu bo morala dežela dati pobudo za načrt valorizacije našega področja, s čimer so seveda povezani tudi načrt za turistični razvoj, načrt za pomoč individualnim kmetijskim podjetjem, organizacijski načrt za ustanovitev raznovrstnih zadrug, načrti za pogozditev in hidrogeološko ureditev, in, končno, načrt za investicije IRI - ENI, da bi lahko zaposlili tukajšnjo delovno silo ter emigrantom omogočili vrnitev.

2. Treba je uvesti poučevanje slovenskega jezika najmanj pet ur tedensko v vseh osnovnih šolah in srednjih šolah v krajih, kjer živijo Slovenci. Zahtevamo tudi, da bi poleg na obveznih šolah poučevali slovenščino tudi na učiteljišču v Špetru Slovenov, v strokovnih šolah in v vrtcih.

3. Učna mesta v krajih, kjer živijo naši slovenski ljudje, je treba poveriti krajevnim učiteljem, ki poznajo jezik učencev in so ga sposobni poučevati. V župnijah pa, kjer je znano, da živijo Slovenci, mora župnik poznati krajevni jezik.

4. V mejah možnosti je treba čimbolj omejiti hudo nadlego vojaških služnosti, ki močno ovirajo nastanek vsakršne pobude za gospodarski in socialni razvoj našega področja. Vojaške služnosti povzročajo revščino, uničenje dobrin ter nevarnost za fizično integriteto državljanov, na posebno težak način pa prizadevajo prav Beneško Slovenijo. Treba je predvideti takojšnjo povračilo škode z investicijami kapitalov IRI, ENI, Friulia in Friulia - LIS na tem področju.

5. Občinski uslužbenci Beneške Slovenije morajo biti sposobni, da občujejo s slovensko javnostjo.

6. Zahtevamo priznanje izvirnih slovenskih imen krajev, kjer prebivajo Slovenci, ter postavitev dvojezičnih tabel ob vhodu v vasi.

7. Treba je priznati izvirne slovenske priimke ter vsem prebivalcem Beneške Slovenije možnost, da brezplačno prevzamejo izvirni priimek.

8. S finančno in moralno pomočjo je treba podpreti ustanovitev slovenske knjižnice, centra za etnografske, toponomastične in zgodovinske študije v središču področja, kjer živi naše slovensko prebivalstvo oz. slovenska narodnostna manjšina.

9. Zahtevamo preosnovo in okrepitev družbe Friulia, ki mora predvsem upoštevati posebne potrebe naše zemlje.

10. Osrednje oblasti morajo dati izredne državne prispevke, ki jih predvideva člen 50 posebnega deželnega statuta, ki pa ne pomenijo nadomestila za popolno povračilo škode, ki so jo vojaške služnosti prizadejale gospodarstvu in deželnemu razvoju. Del teh prispevkov je treba investirati na področju, ki je najbolj prizadeto, t. j. v Beneški Sloveniji, kar naj poveča zaposlitev.

JUGOSLAVIJA V VARNOSTNEM SVETU

Glavna skupščina OZN je s 112 glasovi (od 116 možnih) izvolila Jugoslavijo v Varnostni svet. Jugoslavija je zdaj v Varnostnem svetu že tretjič, vendar ni bila doslej izvoljena s tako velikim številom glasov. Glavna naloga Varnostnega sveta je skrb za ohranitev mednarodnega miru. Izvolitev Jugoslavije pomeni torej, da druge članice zaupajo Jugoslaviji važno mednarodno nalogo ter od nje tudi pričakujejo, da jo bo izpolnjevala z vsem prizadevanjem, pa tudi uspešno, kolikor bo v današnjih napetih mednarodnih odnosih sploh možno. Zdaj ima pet velesil (Amerika, Sovjetska zveza, Kitajska, Velika Britanija in Francija) pravico veta, to je blokiranja vsakršnega sklepa Varnostnega sveta.

KDO JE KRIV VOJN V NERAZVITIH DEŽELAH?

V Stockholmu deluje Mednarodni inštitut za raziskave. Prišel je do zaključka, da že 20 let velike države, kakor Amerika, Sovjetska zveza, Velika Britanija in Francija dobavljajo orožje nerazvitim državam. Okoli 90 odsto orožja iz omenjenih držav odhaja v nerazvite dežele, sicer ne vselej proti plačilu; pač pa gredo te države za tem, da bi si z dobavo orožja pridobile simpatije nerazvitih dežel. Prav s tem orožjem se nerazviti narodi bojujejo. Edina rešitev bi bila v tem, da industrijske države do skrajnosti skrčijo izdelovanje orožja ter ustavijo izvoz. Ako hočemo to doseči, se morajo predvsem o tem sporazumeti Združene države Amerike in Sovjetska zveza.

VZHODNI PAKISTAN: SVOBODA ZA POMOŽNE SILE OZN

OZN in Pakistan sta se v New Yorku zedinila: Pomožne sile Organizacije združenih narodov se lahko svobodno gibljejo v Vzhodnem Pakistanu. Na ta način jim je omogočeno razdeljevati med prebivalstvo pošiljke hrane, obleke, obutve in zdravil.

POSVETOVANJE VARŠAVSKE ZVEZE PRED POGAJANJI Z NATO

V Varšavi so se sestali zunanji ministri sedmih držav članic Varšavske zveze, da bi proučili možnosti skrčevanja čet v Evropi. Sovjetska zveza naj bi bila pripravljena umakniti precej svojih čet iz držav članic Varšavske zveze. Hkrati naj bi tudi države Atlantske zveze (NATO) umaknile del svojih čet. V Moskvo prispe tajnik Atlantske zveze Brosio na pogovor o tem vprašanju.

LEPO ŠTEVILO MADŽAROV V ŠVICI

Po neuspelem uporu v Budimpešti leta 1956 je iz Madžarske pobegnilo mnogo Madžarov. Danes živi v Švici 11.465 Madžarov, ki si prizadevajo, da bi pridobili švicarsko državljanstvo. To ni tako lahko, čeprav je 25 do 33 odsto doseljenih Madžarov razumnikov z akademsko izobrazbo. Postopek za pridobitev državljanstva traja navadno tri leta. Tudi stane precej, in sicer različno po kantonih; v nekaterih kantonih najmanj 1000 frankov (okoli 6.500 šil.), v drugih se giblje med najmanj 100 do 15.000 frankov ali celo 20.000 frankov. Prav v tičinskem kantonu, kjer živijo Italijani, stane postopek tudi do 20.000 frankov (okoli 129.000 šil.). Za ta denar lahko kupiš v Švici lep avtomobil.

Umik francoščine pred angleščino

Angleščina svetovni jezik

Po drugi svetovni vojni je angleščina oziroma njena ameriška verzija nastopila kot bodoči enotni jezik zahodne Evrope. Američani so prispeli v Evropo z blaženo nevednostjo o jezikovnih problemih, prepričani pač, da vsaka pomembna osebnost v Evropi govori angleški. Na angleških in ameriških področjih Nemčije je znanje tega jezika pomenilo ključ za dostop k vsakemu pomembnejšemu delu; ameriška trgovska invazija je to dejstvo še podčrtala z angleškimi oglasi v francoskih in nemških časopisih.

Elektronski računalniki na zahodu evropskega kontinenta so izključno angleško-ameriškega domena. Ko bodo ti računalniki spregovorili, bodo prav gotovo spregovorili v angleščini. Ko neko ameriško podjetje prevzame kontrolo nad evropskim podjetjem, se v tem takoj ustvari nova hierarhija poslovnih mož, ki popolnoma obvladajo angleščino. Američani imajo menda še to lastnost, da razdražijo evropske kolege, ker dajo razumeti, da znanje njihovega jezika ni samo znak uporabnosti, ampak tudi poroštvo za duhovne vrednote. Neki holandski uslužbenec je svoje izkušnje strnil v stavek: »Ko govorijo o nekom, da je zelo ponosen, mislijo pravzaprav le, da govori zelo dobro angleški.«

Francoščina izgubila prvenstvo

Francoščina, nekdanja tekmica, je v tem času izgubila vse položaje, katere si je bila priborila v stoletjih uspešnega prodiranja preko francoskih meja. Vzhodna Evropa je bila na primer branik vpliva francoščine; še leta 1917 je ta bila uradni jezik ruskega zunanjega ministrstva. Po letu 1945 pa je francoščino izpodrinila ruščina. Poraz francoščine ni bil tako temeljit kot so nekateri napovedovali. Po letu 1950 se je njeno umikanje celo prenehalo. Na Zahodu so ji še vedno priznavali vlogo »latinščine sodobnega sveta« in v obeh Amerikah je v šolah dejansko nadomestila pouk latinščine.

Ta vloga je postala pomembnejša po letu 1960, ko so številne kolonije pridobile neodvisnost, a so ohranile francoščino kot diplomatski jezik, tako da danes na sedežu OZN dobra tretjina vseh državnih delegacij govori v francoščini.

Skupno evropsko tržišče je imelo doslej dva uradna jezika: francoščino in nemščino, toda marsikateri »evrokrat« ni znal nemščine, medtem ko so vsi nemški funkcionarji obvladali francoščino. Z angleškim vstopom v to združenje francoščina spet izgubi priborjen položaj; tega verjetno ne bodo obžalovali prevajalci, ki bodo dobili na razpolago precej novih delovnih mest poleg dosedanjih 400, kar je znašalo šestino vseh delovnih mest na sedežu v Bruslju.

Francoščina jezik elite

Ta primer kaže pravzaprav na krhkost mednarodnega položaja francoščine, kajti francoščina ostaja izven francoskih meja jezik majhne elite; le 63 milijonov ljudi na svetu zna francoščino kot materin jezik, z vsemi ostalimi poznavalci francoskega jezika pa se ne doseže osemdeset milijonov. Španščina pa je materin jezik 140 milijonov ljudi, angleščina pa 310 milijonov. Prestiž francoščine je nesorazmeren z njeno resnično važnostjo. V Aziji in v Latinski Ameriki ni težko najti francoske stroje s tablicami z navodili za uporabo, napisanimi v angleščini.

Francoščina sledi pač usodi francoskega mednarodnega vpliva. Francozi se tega zavedajo, in zaradi tega so postali le še bolj občutljivi za vsako grožnjo o čistosti njihovega jezika. Če ne morejo ustaviti angleškega vpliva v mednarodnem življenju, tembolj neizprosno branijo angleščini, da bi »okuževala« francoščino.

Obramba čistosti francoskega jezika je dobila značaj prave križarske vojne leta 1964, ko je izšla knjiga »Parlez — vous franglais?« (kar bi pomenilo: »Ali govorite frangleški?), kjer je bilo podrobno opisano, kako poteka vdor angleščine v vsakdanjo rabo Francozov, kar povzroča prave jezikovne »grozovitosti«.

Na drugi strani se je angleščina že dolgo vdala v usodo in se ne vznemirja za francoski vpliv, ki se nadaljuje v teku stoletij. Tudi Angleži bi lahko govorili o »do-you speak frenglish?«, a njihova samozavest izhaja iz občutka premoči. Resnica je, kot navadno, na sredi. Jeziki se stapljajo. Zelo počasi, a zanesljivo. Komaj nekje posebne razmere to stapljanje pospešijo, že se vzbudi reakcija in ogroženi jezik preide v protinapad, pa vzpostavi ravnovesje. In iz ravnovesja v ravnovesje gre razvoj svojo pot.

Kulturna rast slovenščine in furlanščine

Furlansko filološko društvo je imelo svoj 48. filološki kongres v Pušji vasi oziroma v Venzonu. Vodil ga je, kot že toliko let, čedadski župan senator Guglielmo Pelizzo. Letos ni bilo na tem kongresu opaziti nobenega odločnega nastopa za pravice furlanskega jezika, pa čeprav Furlani še niso dobili priznanja in pravice, da bi se furlanščina učila v šolah in da bi slišali svoj jezik pri mašah in s prižnice.

Ni izključeno, da so resnične govorice o tem, da imajo centralne rimske oblasti dovolj Pelizzovega zavzemanja za enakopravnost furlanščine in da so mu dale to tudi razumeti, ko pa je Pelizzo pri novoletnih srečanjih emigrantov pokazal podobno obotavljanje, **ko se je izgovarjal, da je za beneščino že prepozno in da se zato ne more potegovati za slovensko narečje svojih volivcev v Nadiških dolinah.**

Zato so pa toliko višje izzveneli kulturni glasovi, ki pa le kažejo, da je gibanje Furlanov za svoj jezik globoko usidrano v čedalje širših furlanskih kulturnih krogih.

Kulturni odsek filološkega društva „Int Furlane“ (Furlansko ljudstvo) je poklonil predsedniku Pelizzu enega prvih izvodov misala „Messal Furlane“; to je mašnih molitev v furlanščini.

Podpredsednik filološkega društva dr. Ciceri je izpolnil svojo nalogo s tem, da je obvestil občinstvo na kongresu, katerim furlanskim pesnikom, pisateljem črtic in povesti ter celo romanov v furlanščini je posebna žirija furlanskih strokovnjakov dodelila prve nagrade. Deželni svetovalec Di Caporiacco je pohvalil deželni odbor za zavzemanje, ki ga je pokazal za izdajo šolskih knjig v furlanščini in s tem pripomogel, da se bo furlanščina širila tudi med šolsko mladino.

Beneškim Slovencem ni nerodno pred Furlani, ker dobivajo ti svoj furlanski misal, ker tiskajo pomožna šolska berila, ker se pojavlja čedalje več furlanskih pesnikov in pisateljev, kajti tudi beneški Slovenci imajo kaj pokazati na kulturnem polju. Že sto let imajo svoje pesnike, svoje skladatelje ljudskih pesmi, imajo svoje liste v slovensko-beneškem narečju in v knjižni slovenščini, na radiu nastopajo kot recitatorji in pevci svojih pesmi. V nekaterih cerkvah imajo stalne svete maše v svojem slovenskem narečju. Med njimi se širi široka slovensko-beneška kultura doma in v emigraciji. Njihovi „senjani“ — šagre niso več samo plesno rajanje, ampak na njih tudi pojejo, plešejo in recitirajo svoje prastare ljudske pesmi. Število njihovih osveščenih ljudi, tudi intelektualcev, iz leta v leto narašča. Kulturne kali se v Beneški Sloveniji na široko razraščajo, tako da jih ne more nihče več izkoreniniti.

Furlani in Slovenci končno doživljajo celo v narodnostno nestrpni videmski pokrajini svoj kulturni preporod.

Švedski pesnik Karel Snoilski slovenskega porekla

Pred nedavnim je izšla knjiga, v kateri pisec F. J. dokazuje o skandinavskem izvoru Slovencev. Piše, da smo prispeli v kraje, kjer danes živimo, z mrzlega Severa in ne izza Karpatov, kot previdevaje splošno mnenje. Ne vem kako je z zadevo, menim pa, da je menda le bolje ostati pri stari domnevi, da smo Slovenci veja slovanskega drevesa, ker je bolj verjetna in prava. Če pa bi bila trditev F. J., da smo prišli sem iz Skandinavije in ne z Vzhoda le pravilna, bi lahko rekli, da se je rod, o katerem bomo govorili in ki je dal Švedski odličnega pesnika, vrnil iz Kranjskega na Švedsko, ali nekako v domovino svojih pradedov. A ni namen tega spisa ugotavljati ta ali oni izvor naših prednikov, hoteli bi le na kratko prikazati zgodovino tega rodu, ki je moral zapustiti domačo zemljo (deželo) zaradi verske nestrpnosti, ter se zateči v tujino.

PISATELJ JENSEN OPOZORI AŠKERCA, DA JE K. SNOILSKI SLOVENSKEGA POREKLA

Na to zanimivo zgodbo naših izgnancev je opozoril Antona Aškerca švedski pisatelj in dober poznavalec in prijatelj Slovanov Alfred Jensen. Ta dva književnika sta se sestala v Ljubljani, ko se je Šved mudil tam leta 1898. Med razgovorom je Jensen vprašal Aškerca, če mu je znano, da je tedanji najboljši švedski pesnik slovenskega porekla. **Na Aškerčevo veliko začudenje in rahel dvom, je Jensen povedal, da se dotični pesnik imenuje Karel Snoilski ter da on sam trdi, da so bili njegovi pradedje doma iz pod Triglava, ter da je tudi napisal zelo lepo pesem na slovenske kraje in Ljubljano, ko je pred nekaj leti potoval skozi to deželo. Ker bi Aškerc rad izvedel, kaj točnejšega o tem slovensko-švedskem pesniku, je prosil Jensena za pesnikov naslov, ter mu je takoj pisal v Stockholm.**

SNOILSKI ODGOVARJA AŠKERCU

Snoilski je v svojem odgovoru Aškercu potrdil to, kar mu je že Jensen povedal o njem, namreč, da izhaja njegov rod iz slovenskega. Poslal mu je kratek opis svojih prednikov, kolikor je pač vedel o njih. Pravi, da njegov najstarejši znani, po imenu sorodni Hans Snoilski (ker se je tedaj pisalo v bohoričici, bi odgovarjalo v današnjem črkopisju Znojilšik ali Znojilček, a se je počasi spremenilo v Snoilski), je bil v službi ogrskega kralja Matije, in je bil povišan v plemiški stan leta 1610. Vrstnika omenjenega Hansa sta še dva moža istega imena, ter verjetno istega rodu, eden profesor, drugi pa luteranski duhovnik. Kako so si bili ti trije Znojilški med seboj v sorodu ni znano. Ker pa se je zadnji od treh podpisoval „Labacus“, to je „Ljubljančan“, je zato zelo verjetno, da je zibelka tega rodu tekla na Slovenskem, morda v Ljubljani. Sledi opis še Jurija Snoilskega in pa njegovega vnuka iz tretjega kolena. Ta je bil leta 1771 povišan v grofovski stan; in naravnost od njega izvira naš pesnik grof Karel Snoilski.

Tudi že omenjeno pesem je poslal Aškercu. Misel zanjo se mu je rodila, ko je leta 1882 potoval z ženo in sinom iz Trsta skozi naše kraje in preko Ljubljane proti svoji domovini — Švedski. Pesem, ki obsega 22 štirivrstičnih kitic, je zelo lepa in občutena. Prevedla sta jo Aškerc in Jensen v nevezani besedi. **Vsebina pesmi je v skrajšanem izvlečku približno sledeča:**

... Moje žene glava počiva na moji rami; na kolenih mi sinko spava sladko... Tako sem dolgo sedel v kupeju vlaka, od Trsta sem, ko se je začel svitati dan. V sinjem zalivu sem videl Miramar... Na zadnji postaji nas je ostavila italijanščina... Sedaj smo na Kranjskem, in slovenski jezik nam zveni na uho... Krdelo lepih slovenskih deklet, lic zagorelih od sonca — na glavo so si dele temnordeče robce in si zasukale rokave...

Tamle v dolini vidim čedno, neveliko mesto; v daljavi se vzdiguje visok gorski vrh.

Kdo si ti mesto, kje se srečata jug in sever? Da, to mesto je Ljubljana, a Triglav je tistemu vrhu ime.

Ljubljana! Dozdeva se mu, da vem nekaj o tem mestu. Spominjam se nekega kongresa... ne, pa ni samo tisto...

Čisto osebni so ti spomini, ki si mi jih vzbudila, Ljubljana: iz Ljubljane izhajata moje ime in pa moj rod...

Iz papistovske sužnosti je bil pribežal neki mož srečno na Švedsko...

Sedaj odpiraš, lepa, smehljajoča se Ljubljana, svoje roke, kakor da bi hotela zopet nazaj dobiti moje kranjsko ime... Toda nič me ne odtrga od moje švedske domovine... Tam imam korenine svoje... Misel moja in pesem moja imata švedsko melodijo; na Švedsko sem povezan... Tvoj ne postanem več, Ljubljana! Slišala si razloge moje — zbogom!...

Odkritosrčna in plemenita je Znojilškova pesniška izpoved. Priznava, da je njegov rod slovenskega izvora, a je naravno, da je postal švedski po skoraj tristoletnem bivanju v tej deželi. In samo še ime ga veže in spominja na zemljo svojih pradedov.

Pesnik Karel Snoilski se je rodil v Stockholmu leta 1841. Po končanih študijih je nekaj časa opravljal diplomatsko službo, a se je po nekaj letih odpovedal temu delu ter se umaknil v zasebno življenje. A kralj Oskar ga je kmalu nato imenoval za višjega državnega knjižničarja, kar je opravljal do svoje smrti leta 1903. Bil je tudi član švedske akademije znanosti.

Kot človek je bil Snoilski mož krasne postave — piše Jensen — preprostega in lepega značaja, nenavadno priljubljen in spoštovan.

To je kratek življenjepis rodu Znojilškov, ki se je po izgonu iz svoje domovine udomačil in vživel v tuji deželi, kjer je ohranil dolgih tristo let svoje slovensko ime. In to ime, za katero je pesnik Karel Snoilski vedno vztrajno trdil, da izhaja iz Kranjskega, je častno ponesel visoko na Parnas švedske poezije! L. P.

SLOVENCI
doma in po svetu

UMETNIŠKI USPEH ANTONA GOSARJA

G. Anton Gosar, župnik v Carabelas, v okraju Rojas v buenosaireški provinci, je imel razstavo svojih slikarskih del v Umetniški galeriji v mestu Pergamino. Razstavil je 29 akvarelov. Ob otvoritvi je o slikarju in njegovih delih govorila pesnica in slikarica Cora Z. de Palermo, krajevni list La Opinión pa je pohvalil umetniške kvalitete razstavljenih del.

SPOMENIK MARJANU KOZINI

Pred rojstno hišo je predsednik novomeške občinske skupine Francij Kuhar pred kratkim odkril spomenik **Marjanu Kozini,** znanemu slovenskemu skladatelju, in sicer je to skladateljev doprsni kip. Svečanosti je prisostvovala tudi šolska mladina ter podpredsednik republiškega izvršnega sveta dr. France Hočevar in slikar Božidar Jakac. V prostorih študijske knjižnice so odprli razstavo posvečeno delom velikega slovenskega glasbenega mojstra; zvečer je bil v domu kulture koncert Kozinovih komornih skladb.

NASTAVITEV PRI SLOVENSKEM RADIU

Za referenta v glasbenem oddelku radio-postaje A v Trstu je bil imenovan Janko Ban. Oddelek vodi Pavle Merkù.

KULTURNA IZMENJAVA Z MADŽARSKO

V okviru sodelovanja med umetniki iz madžarskega Szombathelyja in Maribora so tretjega decembra v muzeju Savaria, ki ga vodi znameniti strokovnjak dr. Tihomir Szentléleky, odprli razstavo tamkajšnjih umetnikov, na katero pa so povabili tudi mariborske likovnike. Mariborčani so razstavili kakšnih 32 slik in kiparskih del.

Madžari so povabili ves mariborski pododbor DLUS, z madžarske strani pa sodelujejo umetniki iz Županje vasi.

Nova slovenska učna knjiga

Okrajni nadzornik za dvojezično šolstvo na Koroškem ter vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu Rudolf Vouk je izdal v založbi „Österreichischer Bundesverlag für Unterricht, Wissenschaft und Kunst, Wien“ učno knjigo „JEZIKOVNE VAJE IN SLOVNICA“. S to učno knjigo je bila odpravljena dolgoletna vrzel za pouk slovenskega jezika na ljudskih, glavnih in srednjih šolah. Knjiga ima 141 strani in stane samo 35 šilingov, ker jo je zvezno ministrstvo za pouk zelo visoko subvencioniralo.

V prvi polovici obravnava avtor na sistematičen način 42 stvarnih področij v teku šolskega leta. Snov je izčrpno podana in temelji na dolgoletnem in vztrajnem delu izkušenega šolnika in zasluženega urednika Mladega roda.

V drugem delu je podana slovnica na metodično smotrni način. Deljena je v besedo- in stavkoslovje. Ob koncu knjige pa najdemo še slovarček težjih besed, kar nujno ustreza koroškim razmeram.

Knjiga bo vsakemu učencu in učitelju koristen učbenik, olajšala in pospešila bo jezikovni pouk. Obenem pa je knjiga spričevalo za vztrajno marljivost človeka, ki žrtvuje ves prosti čas v prid slovenskega pouka na dvojezičnih šolah na Koroškem.

Knjigo vsem toplo priporočam. Karl Samonig

BOŽIČNA RAZSTAVA DRUŠTVA UMETNIKOV

V sredo, 1. decembra, so odprli v Umetniškem domu v Celovcu kolektivno razstavo, tako imenovano božično razstavo koroških likovnikov. To je vsakoletna razstava, ki jo priredi Umetniško društvo; namen le-te pa je dati umetnikom priložnost, da bi prav v božičnem času lahko prodali svoja dela.

Letos ima razstava še drug smisel. Ker so popravili umetniško hišo, potrebuje le-ta finančne podpore, ne samo od javne roke, marveč tudi od drugod: Prav zaradi tega so se razstavljajoči likovniki odločili, da dajo del izkupička od prodanih umetnin na razpolago Umetniškemu društvu.

Letošnja razstava prinaša obširen pregled o umetniškem ustvarjanju na Koroškem, z deli skoraj vseh najpomembnejših umetnikov v naši deželi.

Razstavo, ki bo odprta do 20. decembra, lahko obiščete vsak dan od 15. do 19. ure.

To in ono iz Št. Jakoba v Rožu

Že dolgo nas niste več zasledili v Našem tedniku, zato pa danes nekaj več o našem žitju in bitju.

Najprej iz našega farnega življenja.

Pred tedni je imela mladina rožeške dekanije v farni dvorani dobro obiskano predavanje mariborskega primarija za ženske bolezni in njegove soproge. Govorila sta o spolni vzgoji in odgovarjala na številna vprašanja mladega občinstva. Vtis je bil, naj bi se tovrstna izobrazba iz krščanskega vidika še nadaljevala. Bila bi sodobnim pretiravanjem in zablodam v spolnem področju dobro protisredstvo.

Namesto adventnih zornic smo uvedli večernice in so kar dobro obiskane. Župnik Andrej se pri tem trudi za pokoncilsko mašno liturgijo.

Mladinska proslava Kristusa Kralja je bila dopoldne s sv. daritvijo in popoldne s kulturnim sporedom. Mladina je nastopala z deklamacijami, s petjem in plesom, šentiljska mladinska godba je prispevala veseli del, kaplan Stanko pa nam je zrežiral igro „Sveča“, zgodbo o objestnem valptu med preprostimi ruskimi mužiki, po povesti pisatelja Dostojevskega. Vloge so bile zelo dobro podane, kulise so bile primerne, le zadnje dejanje je bilo v svoji dramatični vsebini morda prerahlo. Dvorana je v napetem miru sledila razpletu ošabnosti in sledeči božji kazni oholega gospodarja ruske vasi.

Zelo delaven je naš farni cerkveni zbor, ki ga vežba prof. Janez Kampuš. Baje bodo nastopili v doglednem času tudi na prosvetnem odru. Veseli bi jih bili.

Žalostno vest imamo iz Št. Petra. Pokopali smo Lavričevega Rajmunda, ki se je zdravil v celovški deželni bolnici in je v zmedenosti obupa skočil s tretjega nadstropja na travnik in zadobil smrtne poškodbe. Pogreba se je udeležilo mnogo mož, častno spremstvo mu je dala železničarska godba, g. kaplan pa je opravil pogrebne obrede in mu govoril v zadnje slovo. Rajni zapušča ženo z dvema otrokoma, z družino sočustvuje vsa fara.

No in še iz političnega življenja. Predsednik občine Jesenice na Gorenjskem, Franc Žvan, je povabil na prijateljsko srečanje šentjakobskega župana in občinske odbornike. Razgovor se je tikal gospodarskih, turističnih in kulturnih vprašanj. V pozdravnem govoru v jeseniški sejni dvorani je predsednik Žvan med drugim orisal projekt cestnega predora iz Martuljka skozi gorski masiv do Brnce in še namero, da se karavanški predor Podrožčica-Hrušica razširi in zgradi poleg tira še cesta za vozove. Omenil je tudi željo skupnega nastopa jeseniških in šentjakobskih pevcev. Šentjakobski župan Gressl se je zahvalil za pozdrav, izrazil navdušenje nad predloženimi načrti in omenjal šentjakobski projekt smučarskega središča na Rožici, h kateremu bi lahko prispevala tudi jeseniška občina svoj delež. Zastopniki naše občine so si ogledali tudi jeseniški muzej, gradnjo športnega parka pod Možakljo ter valjarno na Beli.

Ta meddržavni obisk na občinski ravni je nam Šentjakobčanom dobrodošel, ker bo moral doprinesti tudi k reševanju perečih občinskih vprašanj: Sestanek se je vršil — tako upamo — v znamenju obojestranske iskrenosti. Vendar nam je nejasno, zakaj naša občina ni povabila na srečanje slovenskega občinskega odbornika g. Janka Janežiča, ki bi bil legitimirani posrednik zbližanja. Iz narodno-kulturnega razloga nismo nikakor zadovoljni, da vodi občina otroški vrtec, ga visoko subvencionira in tehnično z dnevnim dovozom otrok podpira, ker z njim slovensko govoreče otroke z izključno nemško jezikovno vzgojo ponemčuje. Občinski nemški otroški vrtec tekmuje z dvojezičnim vrtcem šolskih sester, ki se nahaja v neposredni bližini. Tak postopek s strani občine nikakor ni v znamenju narodnega sporazuma. Tudi nam ne ugaja, da upravlja občinsko blagajno izključno nemški zavod, slovenska posojilnica pa zaman čaka na občinsko žiro-vlogo. Občinski denar je denar vse občine in spada torej v upravo obeh zavodov. Zakaj naša občina ne nastopi iniciativno glede dvojezičnih krajevnih napisov! Deželni glavar Sima bi bil spričo svoje svečane zadevne obljube tovrstnega šentjakobskega občinskega koraka samo vesel.

Naj bo s tem nanizanih nekaj problemov, katerih reševanje bo dalo pričetku prijateljskih odnosov obeh občin — šentjakobske in jeseniške — realno podlago in doprineslo znaten delež k zbližanju obeh narodov-sosedov.

BOŽIČNE POČITNICE

Božične počitnice trajajo letos od 24. decembra do 10. januarja na vseh srednjih, ljudskih in glavnih šolah.

ŠT. RUPERT

Za praznik Brezmadežne so dekleta gospodinjske šole v Št. Rupertu povabile znance in prijatelje šole na svoj domači praznik.

Uvodno so dekleta pod vodstvom sestre Dominike zapele nekaj Marijinih pesmi in v recitacijah izpričale svojo povezanost z Marijo.

Temu je sledil nastop šentruperškega cerkvenega zbora, in sicer mešanega in moškega zbora s pesmimi k prazniku.

Sledil je kratek nagovor rektorja tinjskega doma g. Jožeta Kopeiniga, ki je v izbranih besedah orisal pomen tega Marijinega praznika. Ob tej priložnosti je tudi sporočil pozdrave velikovškega župana g. Martina Hospa, ki je želel šoli in vsem udeležencem proslave blagoslovljene praznike in srečno novo leto 1972.

Za sklep so dekleta uprizorila še igro s poudarjeno socialno vsebino.

Obisk prireditve je bil izreden.

SLOVENJI PLAJBERK

Po načrtih deželne vlade bomo zgubili lastno občino. Isto se bo zgodilo Svetni vasi. Del naše in tudi del svetnovaške občine naj bi bil priključen Borovljam. Seveda bi morale Borovlje prevzeti tudi obveznosti glede cest in hudournikov. Teh stroškov pa se občina Borovlje boji in bi te obveznosti zmogla le pri višjih dotacijah s strani deželne vlade.

Nas Plajberžane pa še posebno skrbi ukinitev naše in ljubeljske šole. Kako bodo v zimskem času prevažali otroke v Borovlje. Kdo jamči za redni pouk naših otrok?

Miklavžev večer slovenskih skavtov

V sredo, 1. decembra 1971, so priredili slovenski skavti v Marijanišču Miklavžev večer pod geslom „Nihče nima pravice biti srečen sam“. Poleg dijakov in dijakinj Slovenske gimnazije so prišli na prireditev tudi: dvorni svétnik dr. Joško Tischler, ravnatelj gimnazije dr. Pavle Zablatnik ter lepo število profesorjev zavoda, častitih gospodov in častitih sester.

Vse došle goste je pozdravil abiturient Janko Pečnik, ki je v svojem nagovoru poudaril, da je to družabni večer in da naj navzoči zaradi tega oprostijo, če kaj ne bi tako uspelo kot so si predstavljali. Dijaki Mohorjevega doma (Haimlingerja) so zapeli tri pesmi: Polje, kdo bo tebe ljubil, Ustno je vahred in Slovenski furmani. Njihovo petje je navdušilo poslušalce. Nato je nastopil oktet osmega razreda s pesmimi: Lipa zelenela je, Fantje so po vasi šli in dalmatinsko narodno Plovi, plovi.

Za razvedrilo je povedal Mirko Smrečnik nekaj smešnic, Peter Olip je pojoč tožil o težkem življenju študenta. V skeču „Mežnar“ smo zvedeli, da se v torek ženita Peter in Pavel ter da je v sredo praznik Micke in Janeza. Mirko Lausegger je zapel pesem o pijancu. Skavtinje so se predstavile z angleško pesmijo, saj je bil tudi Baden Powell, ustanovitelj svetovne organizacije skavtov, Anglež. V naslednjem skeču je imel učitelj težave z učenci, ki so mu povedali, da je molk zlato in da imajo zato zatečeno desno oko, ker so njih prefekti levičarji. Sledil je kuplet Gospoda Slavna, zapela sta ga Jernej in Rutar. Igra atentat pa je pokazala zapletujoče se dogodke, ko se ob koncu storilca javita, ki sta po nesreči popackala Marijino sliko s črnilom. Oba obljubita, da bosta kupila novo, še lepšo sliko. S to igro se je končal prvi del večera.

Nazadnje je bil ples v lepo dekorirani učilnici Marijanišča, kjer je bilo poskrbljeno tudi za okrepčila in kjer so se v prijetni družbi vrteli parčki.

Boris

Trideset milijonov knjig

(Nadaljevanje)

Mohorjeva družba ima gotovo že po svoji tradiciji glavni krog bravcev med kmečkim slojem in je v njem verjetno najtrdneje zasidrana. Se vam zdi, da je dosedanji knjižni program založbe po vojni ustrezal potrebam kmečkega sloja, zlasti če upoštevamo družbeno-socialne spremembe na deželi ter naraščajoči vpliv radia in televizije?

Ustanoviteljem Mohorjeve družbe je nedvomno šlo predvsem za narodno prebuditev in omikanje slovenskih ljudskih množic. V dobi, ko je bila Mohorjeva družba ustanovljena, so bile te množice pretežno kmečke. Vendar je bilo z ustanovitvijo in dejavnostjo Mohorjeve družbe zavrnjeno zmotno mnenje, češ da knjiga preprostemu človeku, takrat pri nas še zvečine kmetu, ni potrebna. Še posebej pomembna in velika zasluga ustanoviteljev Mohorjeve je, da so z izdajanjem slovenskih knjig za ljudstvo še pravočasno zaustavili prodiranje nemških knjig na naše narodnostno ozemlje.

V prvih desetletjih obstoja in delovanja Mohorjeve, ko na Slovenskem še ni bilo posebne socialne diferenciacije prebivalstva, je družba računala predvsem z duhovniki kot poverjeniki in s kmeti kot bravci. Prve je želela v nagrado za poverjeništvo oskrbovati s potrebnimi priročniki in pripomočki, koristnimi za dušno pastirstvo, druge pa s strokovnimi knjigami vzgajati v napredne gospodarje, poleg tega pa jim z leposlovjem buditi čut za slovensko pisano besedo in kulturo sploh ter jih pri tem moralno in estetsko usmerjati in vzgajati.

Kar se tiče knjižnega programa družbe po drugi svetovni vojni, je ta močno nihal, predvsem v kvaliteti. Pri nekaterih delih, zlasti leposlovnih, ki jih je družba izdala, je raven v primerjavi s prejšnjimi obdobji znatno upadla, po drugi strani pa so bila nekatera dela za kmečki sloj prezahtevna. Seveda je treba pri tem upoštevati močno razslojevanje naše povojne družbe, zlasti razslojevanje kmečkega življa. Nekatere družbene spremembe, predvsem pa nekateri nepremišljeni, prenagljeni ukrepi v prvih letih našega povojnega razvoja so bili slovenskemu kmetu v hudo škodo, in lahko bi rekli, da si naš kmet od njih vse do danes ni docela opomogel.

Če mislite, da je naš kmet kot bravec v nevarnosti predvsem zaradi čedalje večjega vpliva radia in televizije, ste po mojem v zmoti. Res je, danes ima skoraj vsaka kmečka hiša radio in marsikatera tudi televizijski sprejemnik. To so pač pripomočki naše dobe, ki jih v svojem vsakdanjem življenju potrebuje tudi kmet, če hoče biti obveščen o dogodkih doma in po svetu in če si hoče privoščiti urico razvedrila ali zabave. Toda našemu kmetu kot bravcu so po mojem mnenju dosti bolj škodovali nasilni ukrepi, ki so kruto posegali v bistvo njegove narave in tudi njegove posesti. V zadnjih letih ga močno prizadeva neurejenost kmetijske zakonodaje, zlasti nenehno gospodarsko eksperimentiranje, hkrati pa beg mladine s podeželja, in to ne v domače tovarne, kamor je prisilno morala v prvih letih po vojni, marveč na tuje, s trebuhom za kruhom po svetu. To, da mnogi kmečki domovi ostajajo brez naraščaja, pogosto tudi brez gospodarja in delovne sile, to je velika bridkost današnjega slovenskega kmeta in vsega slovenstva. In to nedvomno škoduje tudi Mohorjevi družbi kot najbolj razširjeni slovenski založbi, kot založbi, ki ima prav med kmeti dolgo in trdno tradicijo.

Vendar lahko mirno rečem, da je slovenski kmečki človek Mohorjevi družbi še vedno zvest, kar kaže tudi veliko število naročnikov med kmeti. Poudariti pa moram, da je Mohorjeva družba močno prodrla tudi že med delavce in med izobražence. Ko naj bi torej govoril o njenem programu, moram reči, da je toliko zahtevnejši, ker mora biti tak, da bo ustrezen vsem trem navedenim plastem, hkrati pa naj bi pritegoval tudi Slovence v tujini, bodisi v najbližjem zamejstvu, bodisi v oddaljenih deželah, kjer živijo (se pravi, delajo in si služijo vsakdanji kruh) Slovenci.

(Dalje prihodnjič)

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu vas vljudno vabi na predavanje primarija dr. Jurija Zalokarja z naslovom

PSIHOLOGIJA RAZNARODOVANJA

ki bo v četrtek, 16. decembra 1971, ob pol osmih zvečer v prostorih Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Tarviser Straße 16.

Že iz naslova je razvidno, da bo predavanje res zanimivo in prepričani smo, da se ga boste kot pripadnik naše narodne skupnosti gotovo udeležili.

Odbor

Božična jelka v Celovcu

Letos je poslala občina Železna Kapla-Bela koroškemu glavnemu mestu božične pozdrave v obliki novoletne jelke.

Lepo jelkino drevo so zadnjo soboto dopoldne slovesno prepeljali iz Kaple v Celovec. Drevo so postavili na Starem trgu, ker je Novi trg ves prekopan.

Kapelški župan deželni poslanec Lubas je v pozdravnem govoru izročil to božično darilo mestu Celovcu in pri tem podal tudi kratko zgodovino Železne Kaple. Ta občina je po združitvi z občino Belo narasla na 202 kvadratna kilometra v obsegu in nad tri tisoč prebivalcev in je kot najjužnejša koroška občina tesno povezana z glavnim mestom dežele.

Celovški župan in deželni poslanec Hans Ausserwinkler se je za božično in novoletno jelko toplo zahvalil in želel občanom Kaple in prebivalcem Celovca blagoslovljene praznike in mnogo uspehov v letu 1972.

Slovesno srečanje obeh občin sta še povzdignila oba pevska zbora iz Železne Kaple. Nemški zbor je zapel dve pesmi, slovenski zbor, pod vodstvom zborovodje Vladimira Prušnika, pa je zapel pesem o koroški domovini in Podjuni. Številni gledalci in poslušalci so petje in govore nagradili z aplavzom.

Jelka iz Železne Kaple pa bo krasila celovško mesto in pozdravljala njegove prebivalce.

Goste iz Železne Kaple je župan povabil v mestno hišo.

PEVSKI ZBOR „SLOVENSKE MLADENKE“

Pevski zbor »Slovenske mladenke« iz Castelarja, pod vodstvom Anke Savelli-Gaserjeve, je sila aktiven. Prav sedaj imajo zadnje priprave za snemanje svoje prve plošče, ki jo bo izdelala znana družba Qualiton. Mimogrede povedano, je ta mladinski pevski zbor pel na proslavi obletnice ukrajinskega pevskega zbora z nekaj pesmi. Dalje so dekleta nastopile tudi v dvorani Teatro Municipal v Moronu pri otvoritvenem koncertu ciklusa, ki ga organizira ravnateljstvo za kulturo te občine. V tem ciklusu je sodeloval tudi argentinski »Gallus« ter mladinski zbor iz Bariloč, pod vodstvom ge. Lučke Kralj-Jermanove.

NA VEČERU JUGOSLOVANSKE POEZIJE V GORICI

Ob 65-letnici smrti pesnika Simona Gregorčiča, »goriškega slavčka«, je Slovenska prosvetna zveza priredila v dvorani goriškega pokrajinskega sveta Večer jugoslovanske poezije. Nastopili so pesniki Matej Bor in Peter Levec iz Slovenije, Slavko Mihalić iz Hrvatske, Izet Sarajlić in Rajko Nogo iz Bosne-Hercegovine, Karoly Acs iz Vojvodine, Stevan Raičković iz Srbije, Rahman Dedaj iz Kosova, Ljubislav Mličević in Sretan Perović iz Črne gore ter Bogomil Djuzel in Atanas Vangelov iz Makedonije. Po priložnostnih govorih Cirila Kosmača in predsednika zveze jugoslovanskih pisateljev Iva Frankiša ter Marka Kravosa iz Trsta so jugoslovanski umetniki prebrali svoje najboljše poezije v izvirnem jeziku (mestoma jih je v slovenščini recitirala napovedovalka Radia Trst A Savina Remčeva).

Večer jugoslovanske poezije je SPZ priredila tudi v Kulturnem domu v Trstu.

NORVEŠKO ODLIKOVANJE JANKU MODRU

Priznani slovenski prevajalec profesor Janko Moder je prejel te dni visoko priznanje Norveške za svoje prevajalske usluge. Norveški konzul R. Ružinski mu je v prostorih ljubljanskega hotela Lev izročil diplomo in medaljo kralja Olafa. Navzoči so bili številni prosvetarji in politični predstavniki.

V središču bančnega sveta

(Vinko Zaletel poroča o svojem potovanju po Severni Ameriki)

32 potniških dvigal nas v sekundah prenese v razna nadstropja in eno naravnost v restavracijo v 52. nadstropju. Zrak je v vsem nebotičniku vedno svež in čist, ker ga skozi čistilne naprave dovajajo veliki kanali in zračniki. Computer uravnava vse hladilne in ogrejevalne naprave prav v vseh prostorih, da je tam vedno enaka in prijetna temperatura brez ozira na zunanje vreme. Če bi hotel izrabiti vse hladilne naprave poleti, bi mogle napraviti vsak dan 4 milijone kilogramov ledu.

Vstopiva torej v banko, kjer je dr. Vogrič poznan in mu je dajala delo in kruh. Dvigneva se v 32. nadstropje in se oglasi dr. Vogrič pri znancu, ki nama razkaže razne urade in način delovanja. Občudujem velikanske prostore, ker se zunaj ob taki višini ne opazi širine. Pa tu je šele »nižja klasa«. On naju prijavi za »Head Quarter« v 42. nadstropju. Peljejo naju k šefu upravnega oddelka, kjer se predstavim in mu dr. Vogrič pojasni namen obiska, ker ... V spomin mi podari tri velike barvne slike: pogled z vrha nebotičnika na nočni San Francisco. Nato pokliče tajnico, ki vodi imenitne goste (vsaj enkrat v življenju sem bil važna osebnost, četudi brez kapitala). Za vodnico so izbrali ne le akademsko izobraženo, ampak tudi najlepšo, seveda v minikrilu, rekel bi ji kar »Miss Kalifornia«.

Ne morem opisati vsega, kar sem videl lepega, mogočnega in razkošnega, to se da le videti. Kajti tu so sodelovali le najboljši arhitekti in umetniki in so lahko napravili to, kar zmore plačati taka banka. Nekatere pisarne so kot cvetličnjaki, na eni strani eksotično zelenje, na drugi razgled na mesto. To so me gledale uradnice, kakšen imeniten tujec hodi po teh prostorih in hoče vse fotografirati, še bolj pa policaji z revolverjem, ki stalno varujejo pred presenečenji. V središčnem nadstropju je kakih 20 sob za izredne goste, za važne razgovore z najbolj odličnimi finančnimi magnati z vsega sveta. Vsako izmed teh je napravil drugi umetnik v drugem stilu: indijanskem, arabskem, siamskem, kitajskem, japonskem, perzijskem, indonezijskem, španskem itd. Vsa ornamentika, oprava, preproge, slike in značilnosti so pristne iz tiste dežele, in pa še pomembne umetnine. Vsaka soba zase je velika vrednost. Tajnica nama je razlagala, jaz sem kimal in jo vpraševal, če smem slikati in mi je dovolila.

S spoštovanjem sem vstopil v sejno dvorano, kjer vodstvo v največji tajnosti sklepa o važnih zadevah. Tam so generali nevidne fronte, kapitalistične, a sklepi včasih pretresajo svet.

Ker predsednika banke ni bilo v uradu, sem smel, pa le skozi vrata, pogledati njegov urad. Toda zato me je sprejel podpredsednik banke v svojem uradu, Italijan po rodu, in mi celo dovolil, da sem ga slikal v uradu in še posebej njegovo tajnico. Dr. Vogrič mi je omenil, koliko ima ta milijonarka vloženega denarja. Če bi se ponudila, da postane moja teta, bi takoj privolil.

Ko sem hodil po tem bančnem srcu, kjer je nakopičena ogromna denarna moč ameriškega kapitala, sem si mislil: najbrže po teh prostorih še ni hodil noben večji revež kot jaz. Toda prav gotovo imam jaz več svojega denarja v mojem žepu kot največji ameriški milijonar. Ta ga namreč nič nima v mojem žepu!

Poslovili smo se z vso prijaznostjo in moram biti res hvaležen vodstvu za izredno prijaznost. Z dr. Vogričem pa sva se podala še prav na vrh nebotičnika v 52. nadstropje, kjer je restavracija in kavarna. Odprta je gostom, le opoldne je dve uri zaprta, ker tedaj pridejo tja gor najimenitnejši uradni obiski, ki jim tudi tako kot nam drugim zemljanom začne kruliti po želodcu, pa se tam mirno najedo in ob whiskyju, kavi in cigaretah se vršijo privatne ali uradne konference, pomenki, ki niso za javnost ...

Bolj kot ob kuhinjskih dobrotah te višinske restavracije sem užival ob prekrasnem razgledu na mesto in okolico. San Francisko je znan kot najlepše mesto v Ameriki, tudi jaz mu prisodim prvo mesto. Ne leži v taki nepregledni in žalostni ravnini kot druga milijonska mesta, ampak leži na več gričkih in ga razjedajo in delijo v predele zalivi. Glavni del mesta je na polotoku med Pacifikom in Zalivom sv. Frančiška in ga s celino povezujejo največji viseči mostovi na svetu Golden Gate, 12 km dolgi Bay Bridge in 20 km dolgi »most sv. Rafaela« in 20 km dolgi »most sv. Mateja«. Na drugi strani zaliva so mesta Richmond, Berkeley in Oakland, pa je pravzaprav vse okoli velikega zaliva eno samo večmilijonsko mesto. Pred seboj gledam mesto, morje in pogorje Sierra.

Ko sva prišla iz nebotičnika zopet v navaden svet, mi je dr. Vogrič nekako slovesno dejal: »Zavedajte se tega, kar ste vi danes videli, doslej še ni videl noben Slovenec! Pa še bolj čudno kot to, da so vam vse prostore razkazali, je to, da so vam dovolili tudi vse fotografirati.

(Dalje prihodnjič)

Občni zbor Koroške kmetijske zbornice

1. občni zbor na novo izvoljenih mandatarjev je bil dne 6. decembra 1971 v gradu Hrastovici pri Celovcu

Po pozdravu starega predsednika smo volili novega. Za predsednika so predlagali ek. svétnika, deželnega poslanca Štefana Sodata, ki je že v pretekli dobi predsedoval zbornici. Pri glasovanju z listki je dobil od 25 oddanih 21 glasov, dva glasova je dobil inž. Rainer, dva lista sta bila prazna.

Za podpredsednike so bili izvoljeni:

Za frakcijo KBB drž. poslanec in župan Valentin Deutschmann iz Grabštanja.

Za frakcijo ÖABB ek. svétnik župan Baumgartner iz Graniztala.

Za frakcijo KBB ek. svétnik župan Hans Glantschnig iz Vovbr.

Nato je izvoljene zaprisegel dež. glavar Hans Sima in jim k izvolitvi čestital. V nagovoru je posegel nazaj v težke čase po vojni in poudaril sodelovanje vseh za zopetno obnovo gospodarstva. Vedno se je on zavzel za šibkejše in skušal vas prbližati mestu, mesto pa podeželju. „Posrečilo se je ustvariti demokratično sodelovanje — socialno partnerstvo — medsebojno spoštovanje in razumevanje za potrebe tega in onega. Tako naj bo tudi v bodoče, da bodo imeli naši kmetje od tega koristi. Želim in upam dobrega sodelovanja med deželo in zbornico za blagor nas vseh. **Imamo tudi zastopnika Slovencev tukaj. Dajmo mu mesto, ki mu pripada, da bo prišlo do dobrega sožitja obeh narodov v deželi,**“ je rekel deželni glavar Sima.

Nato je predsednik Sodat zaprisegel zbornične svétnike. Sledila je sestava strankinih odborov, v katerih naša frakcija po proporcu ni dobila zastopnika, vendar ji je bilo obljubljeno, da bo naš zastopnik s posvetovalnim glasom zastopan v vseh strokovnih odborih.

Deželni svétnik Bacher je v svojem pozdravnem nagovoru poudaril, da smo premostili v preteklosti težke čase, ob povodnjih in plazovih. Letos smo trpeli zaradi suše in so mnogi morali več živine prodati. Za živino, ki je še ostala, bomo skušali dobiti pocenjene posušene rezance od sladkorne pese, da je ne bo treba prodati. Pomoč bomo dali predvsem najbolj prizadetim krajem na vzhodu dežele in v Steinfeldu. Vedno več kmetijske zemlje se porabi za gradnje elektrarn in avtocest. Ta zemlja se ne more nadomestiti s samim šilingom. Treba je, da jo nadomestimo z novo, čimbolj enakovredno eksistenco. Agrarni referat bo pomagal, kjer se bo dalo.

Nato so sledile izjave posameznih frakcij. Kot prva je prišla na vrsto naša frakcija. Izjavo frakcije v imenu Južnokoroških kmetov je podal zbornični svétnik Mirko Kumer. (Objavili jo bomo prihodnjič.)

Sledila je izjava Splošne kmečke zveze, ki jo je podal njen načelnik Armin Krall. Bila je polna očitkov na račun KBB, ki se je baje poslužil pri volitvah različnih nedemokratičnih sredstev, da je mogel s tem povečati število svojih glasov in sedežev v zbornici. V bodoče naj se vsem v kmetijstvu zaposlenim omogoči volivna pravica in ne samo onim z najemninsko pogodbo za 1 hektar kmečke zemlje.

Kmetijski izvedenci pravijo, da se je položaj kmetijstva zboljšal, ker je dohodek na delovno moč poskočil na 34.000 šil. Vendar izkazuje statistika za delavce dohodek 52 tisoč šilingov v letu 1970. Torej povečanje za čez 4000 šilingov pri kmetu pa samo za 2.400 šil. Tu tudi povišana cena mleka nič ne pomaga, ker je pogonska nafta medtem ta povišek že porabila. Kmetje smo za 64 odstotkov na slabšem kot drugi stanovi.

Tukaj je kmetijska zbornica grešila, ko je pustila take zakone, ki kmetijstvo tičejo, tako slabe skleniti, da diskriminacijo kmetov še povečajo. Kmetijski zakon je treba spremeniti, da bo bolj skrbel za kmete.

Ceno mleka je treba čimprej povišati na osnovi stroškov, katere povzroča proizvodnja mleka. Ustanovi naj se posebna komisija, ki bo te stroške na novo izračunala.

Naslednji je govoril zastopnik svobodnjakov inž. Rainer Mente. Potegoval se je za uresničitev znanih zahtev kmetijstva, kot povišanje cene mleka, povečan izvoz goveje živine in plačilo kmetijstvu za delo pri ohranitvi okolja.

Zastopnik KABB je izjavil, da so člani njegove frakcije glasovali za predsednika Sodata in s tem dokazali, da so za konstruktivno sodelovanje v zbornici. Podprli bodo vsak dober predlog, pa naj bo prišel od leve ali desne. Podpirati hočejo tudi možnosti postranskega in dodatnega zaslužka za male kmete. Hvali ukrepe sedanje vlade, ki se bodo začeli v bodočem letu uresničevati. Je tudi za medobratno uporabo kmetijskih strojev.

Zadnji pa je podal izjavo KBB, kot večinska stranka. Hočejo biti široka ploščad za diskusijo in so tako sestavili tudi zasedbo strokovnih odborov. Vsakemu hočejo dati priložnost, da sodeluje po svoji moči za skupni blagor koroškega kmetijstva. Govoril je drž. posl. Deutschmann. Socialna varnost se razvija za kmete neugodno, ker zdravniki nočejo podpisati pogodbe o zdravljenju. Zavzel se bo za gospodarske, kulturne in socialne probleme podeželja, za razbremenitev kmečke žene. V bodoče jih bodo k posvetovanju o ženskih vprašanjih povabili v zbornico.

Sicer pa ima Kmet. zbornica svoj delokrog omejen in ne more reševati vprašanj, ki so drugim pridržana. Zato je politično sprekarjenje v zbornici brezplodno.

Ravnatelj zborničnega urada, dvorni svétnik dr. Heinl, se je zahvalil frakcijam za pohvalo uradnikom, ki delo v zbornici izvršujejo. Uspeh njih dela je tu, saj je proizvodnja danes kljub manj zemlje večja kot poprej. Tudi v bodoče se bodo še naprej trudili za skupni blagor vsega prebivalstva.

Zaključil je občni zbor predsednik Sodat z izjavo za sodelovanje z vsemi frakcijami v zbornici. Trudil se bo še vnaprej, da bo izpolnil vse obljube, ki jih je pred volitvami dal svojim volilcem.

Vsi mandatarji naj delujejo za blagor naše domovine Koroške.

Smučarske hlače in anoraki po ugodni ceni pri **SATTLERJU** am Heuplatz, Celovec — Klagenfurt.

Poglobiti kulturne odnose med Jugoslavijo in Italijo

V Brindisiju se je pred dnevi zaključil mednarodni kongres posvečen odnosom med obema jadranskima obalama. Na kongresu so univerzitetni profesorji in drugi učenjaki proučili zlasti vprašanja kulturnih in zgodovinskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Dogovorili so se, da bodo predlagali obema vladama in izvedencem obeh držav, naj podprejo pobudo profesorja rimske univerze Peir Fausta Palumba o ustanovitvi „diplomatskega kodeksa obeh obal“. Poleg tega je bil dan predlog za ustanovitev v najkrajšem času pri Vsedržavnem svetu za raziskovanja v Italiji študijskega centra o jadranskih civilizacijah. Ta ustanova naj bi zbirala in proučevala dokumente, ki se nanašajo na civilizacije, ki so se skozi stoletja razvijale na obeh jadranskih obalah.

Italijanski in jugoslovanski učenjaki so se na kongresu tudi dogovorili, da bodo poglobili in utrdili kulturne izmenjave med obema državama. V tej zvezi predlagajo vladama v Rimu in Beogradu, naj ustanovita v obeh prestolnicah italijansko-jugoslovanski, oziroma jugoslovansko-italijanski institut.

Razmah avstrijske petrokemične industrije

SCHWECHAT — SREDIŠČE PETROKEMIČNE INDUSTRIJE

Središče mlade avstrijske petrokemične industrije je dunajsko predmestje Schwechat. Tu je velika avstrijska rafinerija, tu se končajo tudi naftovodi in plinovodi iz avstrijskih naftnih oziroma plinskih ležišč severno od Donave, tu pa je tudi končna točka avstrijskega naftovodnega kraka velikega čezalpskega naftovoda Trst —Ingolstadt (TAL). Ob mogočnih napravah tamkajšnjega rafinerijskega kompleksa se sedaj vrstijo številni novi objekti in naprave za izvajanje petrokemičnih postopkov oziroma za najtežje procese pri predelovanju in plemenitenju mineralnega olja. Iz petrokemičnih naprav družb „Petrochemie Schwechat“ in „Danubia Olefin - Werke“ prihaja velik del surovin za okoli 190 avstrijskih obratov, ki predelujejo umetne snovi, medtem ko se precej velik del teh proizvodov tudi izvaža.

V letu 1969 je avstrijska petrokemična industrija proizvedla okoli 130.000 ton umetnih snovi in umetnih smol, poleg tega pa še oksa-alkohole, v ftalnokislinske in maleinokislinske anhidride in omehčala za predelavo umetnih snovi. Vrednost izvoza avstrijske proizvodnje umetnih snovi je že v letu 1969 dosegla 794,7 milijona šilingov, medtem ko je ta vrednost v letu 1962 znašala komaj 291,5 milijona šilingov.

ZAČETEK AVSTRIJSKE PETROKEMIČNE INDUSTRIJE

Začetki avstrijske petrokemične proizvodnje segajo že v prva leta po drugi svetovni vojni. V letu 1948 so bile obnovljene med vojno porušene tovarne dušika (Österreichische Stickstoffwerke) v Linzu, ki so predelovale predvsem koksarniški plin iz bližnjih železarn in jeklarn v umetno gnojilo. Kar kmalu pa so se te tovarne osamosvojile in razvile petrokemično proizvodnjo, ki ni bila več odvisna od koksarniškega plina, temveč so začele na podlagi zemeljskega plina lahkega bencina in drugih naftnih derivatov proizvajati amoniak, v ftalnokislinske in maleinokislinske anhidride. Seveda pa se je avstrijska petrokemična proizvodnja mogla v večjem obsegu razmahniti šele po izgradnji velerafinerije v Schwechatu pri Dunaju, kjer se je v petdesetih letih skoncentrirala predelava tako domače kot uvožene surove nafte. Ob sodelovanju italijanskega petrolejskega koncerna so avstrijske tovarne dušika zgradile v neposredni bližini rafinerije v Schwechatu še objekt družbe „Danubia Petrochemie“. Leta 1961 so tu začeli na podlagi rafinerijskih plinov proizvajati polipropilen znamke „Daplen“. Ta proizvodnja se je od začetnih 500 ton zvišala medtem že na 20.000 ton, z razširitvijo tovarniških naprav pa jo bodo še nadalje zvišali, in sicer na 27.000 ton letno. V letu 1969 je imela družba „Österreichische Stickstoffwerke“ (Avstrijske dušične tovarne) v posesti že 100 odst. deležev sedanje družbe „Petrochemie Schwechat“.

RAZŠIRITEV PETROKEMIJE

V letu 1969 je sledila razširitev avstrijske petrochemije, ki jo je omogočil etilen, pridobljen pri krekiranju v rafineriji Schwechat. Ob sodelovanju z znano zahodnonemško družbo Badische Anilin — und Sodafabrik AG (BASF) proizvedejo avstrijske dušične tovarne po svoji podružnici — družbi „Danubia Olefin-Werke GmbH“ za zdaj letno 70.000 ton visokotlačnega polietilena. Medtem pa so bili že izdelani načrti za podvojitev te proizvodnje. Oba partnerja prevzameta enak del te proizvodnje, pri čemer so za avstrijski trg zagotovljene zadostne količine polietilena znamke „Daplen“. Prodajni obrati matičnih družb pa prodajajo polietilen iz Schwechata v velikih količinah tudi v inozemstvu. Ta produkt se uporablja predvsem za izdelovanje folij, lahko pa se iz njega izdelajo tudi razne priprave, deli priprav, embalaže in še nekateri drugi polizdelki in izdelki.

Že nekaj časa sem pa proizvaja podjetje „Petrochemie Schwechat“ poleg propilena še okoli 45.000 ton višjih alkoholov na leto, in sicer po tako imenovanem okso postopku. Pri tem postopku se propilen, ki ga dobavlja rafinerija, z ogljikovim oksidom in vodikom pod visokim pritiskom spremeni v alkohol. Tako pridobljeni okso-alkoholi so pomembna surovina za razne kemične izdelke, ki pa jih je morala Avstrija doslej v celoti uvažati. V zvezi s proizvodnjo okso-alkoholov so bili prav tako v območju rafinerije Schwechat zgrajeni novi objekti in naprave za enega prvih petrokemičnih proizvodov avstrijskih dušičnih tovarn, namreč za ftalnokislinske anhidride. Podlaga za ta proizvod bo petrokemična surovina ortoksilol. Letna zmogljivost novih naprav bo dosegla 15.000 ton. Ftalnokislinski anhidrid je podlaga za proizvajanje tako imenovanih mehčal, tj. snovi, ki jih dodamo na primer polivinolkloridu, da postane trajno upogljiv.

Avstrijske tovarne dušika so samo v območju Dunaj-Schwechat investirale v petrokemične obrate okoli 1,4 milijarde šilingov. Dodatne velike investicije pa so izvedli še Avstrijska uprava za mineralno olje in družba „Badische Anillin- und Sodafabrik AG“ (BASF), in sicer za gradnjo naprav za krekiranje kot delež pri gradnji objektov za družbo „Danubia Olefin-Werke“.

Avstrijske tovarne dušika pa imajo v načrtu še zgraditev nadaljnjih objektov oziroma naprav za proizvodnjo polipropilena s plinsko fazno polimerizacijo in za proizvodnjo nizkotlačnega polietilena. Tudi glavni obrat Avstrijskih tovarn dušika v Linzu je že močno napredoval pri delih za preusmeritev od proizvodnje dušika na proizvodnjo petrokemičnih surovin. Pri tej preusmeritvi bo prvotno uporabljeni koksarniški plin v čedalje večjem obsegu zamenjan z dovajanim zemeljskim plinom in nafto.

AVTOMOBILIZEM:

Čemu koristijo avtomobilske dirke?

Reklamni izvedenci zatrjujejo, da so avtomobilske dirke pripravne zlasti za prodajo vsega: avtomobilov, bencina, cigaret ..

ZNAMKE NA POHODU

Napetih tekmovanj v svetu avtomobilizma se udeležujejo avtomobilske firme, zasebnikov in dirkalne hiše.

Z avtomobilskimi firmami mislimo na tista podjetja, ki izdelajo svoje vozove v celoti: z nosilnim ogrodjem, motorjem, menjalniki in skoraj vsemi dodatki. To so: italijanska hiša Ferrari, francoska Matra in angleška Brm. Finančne obveznosti za znamko, ki sodeluje na svetovnem šampionatu Formule I, nihajo od 15 do 20 milijonov šilingov letno.

In koliko dirke Formule I koristijo avtomobilskim firmam? Čeprav požanje največ lovorik voznik, bo nekaj veselja nad dragoceno zmago vendarle deležen tudi avtomobil: omenjali ga bodo v naslovnih časnikih, fotografirali, snemali za televizijo ...

Dirkalne hiše so se zakoreninile predvsem v Angliji. Skonstruirajo le avtomobilsko ogrodje, nanj pa potem montirajo vse potrebne mehanske dele, ki jih dobe od specialnih firm. Znamke njihovih avtomobilov so zaslovele po vsem svetu: Brabham, Lotus, McLaren, March, Surtees, Tyrrell ...

Večina tako sestavljenih vozil ima motor ford-cosworth (okoli 530.000 S), angleške menjalnike hewland (okoli 62.500 S) in zavore girling, razen McLaren in Matre, ki montirata Loockeedove. Večina se jih tudi odloči za amortizerje kony z različnimi tipi vzmeti, Matra pa daje prednost amortizerjem armstrong.

PIONIRJI REKLAME

Po prepovedi prometa skozi Suški prekop so petrolejska podjetja zaradi občutno višjih izdatkov omejila tudi reklamno finansiranje dirkalnih taborom Formule I. Lotus dirka na vseh stezah z barvami Gold Leafa. McLaren se je odločil za Reynoldsa, March pa vozi z emblemi Stp.

Reklamne težave so prizanesle le Tyrrellovemu teamu, in to zato, ker dirka v njegovih vozovih svetovni as Jackie Stewart. Denarno podpirata hišo Elf in Goodyear, poleg tega pa ji Ford pošlje dva ali tri motorje Cosworth zastonj — vsako leto. Surtees pa je za tri leta sklenil pogodbo s podjetjem za prodajo čaja Brook Bond Tea.

ZASEBNI BOKSI

Letos je v Italiji en sam: vodi ga Frank Williams. Njegov „racing team" dirka z oznako Motula (avtomobilsko olje) in Politoysa. Ted Williams, lastnik tovarne Ward iz Coventryja, pa mu je zagotovil še dodatno pomoč.

Dirkalni tabori zahtevajo visoke izdatke, čeprav so majhni in sorazmerno ekonomični. Poleg tega pa tabele sploh ne vključujejo voznikove plače in zavarovanja.

Henri Pescarolo je na primer podpisal zasebno pogodbo z Motulom, Politoysom in Goodyearom. Poleg tega precej zasluži tudi na dirkah prototipov Alfa Romeo: „Dirke prototipov prinašajo denar," razlaga Frank Williams. „Formula I ima samo poseben čar. Izjema je le Stewart, ki vozi samo v formuli I in tudi dobro zasluži."

In zavarovanje? Kot vsi drugi vozniki si ga mora tudi Pescarolo plačati sam: okoli 84.000 S letno. Za garancijo za poškodbe in invalidnost. V primeru smrti prejme družina 1,250.000 S. Dirkalnega avtomobila pa skoraj nima pomena zavarovati: družbe zahtevajo tako vrtoglavo visoke vsote, da nakup novega avtomobila velja precej manj.

MOTORJI FORD-COSWORTH

Ford je postal pojem kvalitetnega motorja in na veliko razpredel svoje mreže tudi v Angliji. Poslovno središče motorjev Ford-Coswort je v Northamptonu, 80 milj severno od Londona, posli pa cvetijo že od leta 1966. Cosworth je kratica, ki združuje imeni dveh lastnikov podjetja: Mike Costin in Keith Duckworth. Podjetje se je specializiralo za izdelavo izključno dirkalnih motorjev.

Leta 1966 so se dirke formule I s 3000-kubičnimi motorji komaj pričele dobro uveljavljati. Oba družabnika je nekega dne obiskal Ford mlajši in jima predlagal: „Ponujam vama denarno pomoč za načrtovanje vaših motorjev za formulo 1 — 100.000 šterlingov. V zameno ne zahtevam ničesar. Svoje motorje boste prodajali lepo naprej. Želim le, da bo na njih vtisnjeno Fordovo ime."

Seveda sta pristala. 8-cilindrski motor z močjo 408 KM je uspešno prestal ognjeni krst na veliki nagradi Holandske in zmagal v lotusu Jima Clarka. Od takrat dalje je Cosworth skonstruiral že na stotine dirkalnih motorjev, povečal njihovo moč na 450 KM, vsak model pa velja okoli 530 tisoč šilingov.

OLIMPIADA:

V MÜNCHNU PRODALI ŽE 1,750.000 VSTOPNIC

Organizatorji olimpijskih iger v Münchnu so sporočili, da so jugoslovanske turistične agencije kupile 46.308 vstopnic za športne prireditve na olimpijskih boriščih. Po številu kupljenih vstopnic je Jugoslavija tako na drugem mestu, takoj za ZDA.

Skupno so dosedaj prodali 1,750.000 vstopnic, od tega več kot pol milijona v tujini. V Zah. Nemčiji so zaradi izredno velikega zanimanja prodajali vstopnice s pomočjo žreba, saj sicer ne bi ostalo dovolj za tujce, ki so za München izredno zanimivi, ker nameravajo iz dohodkov iz turizma kriti del velikega deficita, ki sega v milijone mark.

SERGE GAINSBOURG (42 let) IN JANE BIRKIN (24) sta nedvomno ena najpopularnejših dvojic v popevkarskem, filmskem in igralskem svetu. Zdaj pripravljata nov show za francosko televizijo, objavila pa sta tudi novico, da se bosta v kratkem poročila.

ERMINO CASTELLI, 24-letni štukater iz Urgnana (Italija) je na svojo poroko po vseh pravilih povabil poleg vseh družinskih članov tudi 50 prijateljev. Povabljenci so z ženinom veselo privriskali pred cerkev, nato pa je Erminio izjavil, da se gre preobleči, in izginil. Užaloščena nevesta še danes ne ve, kje bi naj bil njen „zaročenec".

Šport doma in po svetu

ZA POKAL NARODOV

Tekmovanje v prvi skupini se je zaključilo. Romunija je gladko premagala Wales z 2:0 in si je priborila pot do četrtfinala zaradi boljše razlike v golih.

V četrti skupini je Španija prepričljivo odpravila Ciper s 7:0. Seveda, pa ji ta visoka zmaga nič ne pomaga, ker je v tej skupini napredovala Sovjetska zveza.

V tekmovanju za evropski pokal narodov se je iz 3. skupine uvrstila v četrtfinale Anglija, ki je v Atenah premagala Grčijo z 2:0 (0:0).

V četrtfinale so se uvrstile reprezentance:

1. skupina: Romunija
2. skupina: Madžarska
3. skupina: Anglija
4. skupina: Sovjetska zveza
5. skupina: Belgija
6. skupina: Italija
7. skupina: Jugoslavija
8. skupina: Zahodna Nemčija

V zadnji igri 2. skupine je Bolgarija v Sofiji premagala Francijo 2:1. S tem se je Madžarska uvrstila na prvo mesto v svoji skupini.

Tekma v 8. skupini med Turčijo in Poljsko se je končala z zmago Turkov 1:0. V tej skupini, kot je znano, je prva Zvezna republika Nemčija.

JUGOSLOVANSKI NOGOMET

V 16. kolu jugoslovanskega nogometnega prvenstva sta slovenska predstavnika ostala brez zmage. Le eno točko je osvojil doma Maribor, ki je imel izredne prilike, da bi zmagal, a žoga ni hotela v mrežo Veleža iz Mostarja. Rezultat je bil 0:0. Olimpija pa bi v Kragujevcu proti Radničkemu zaslužila vsaj eno točko, saj je igrala odlično. Tekmo je izgubila z 2:1. Maribor ima sedaj 13 točk in je na 15. mestu, Olimpija je na 16. mestu in ima 12 točk.

INTER V ČETRTFINALU

Inter je uspel v povratnem srečanju tekmovanja za pokal evropskih prvakov z zahodnonemško ekipo Borussio v Berlinu pred 90.000 gledalci ohraniti neodločen izid 0:0. Ker je v Milanu zmagal s 4:2 se je tako uvrstil v četrtfinale.

Tekma sama je bila napeta, razburljiva, predvsem pa groba. Člani obeh ekip so namreč igrali zelo ostro in pred koncem tekme so morali Müllerja celo odnesti z igrišča na nosilnici.

Nemci so imeli precej priložnosti za dosego gola, vendar jih niso izkoristili. Res pa je, da so imeli tudi nekaj smole. V začetku prvega polčasa je vratar Bordon izredno prisebno ubranil enajstmetrovko, dve minuti kasneje pa je Interjevemu vratarju pomagala tudi prečka, od katere se je odbil oster strel.

Po katastrofalnem (in kasneje zaradi znanih dogodkov razveljavljenem) porazu s 7:1 ter domači zmagi s 4:2 se je torej Inter s tekmo brez golov danes le uvrstil v višje kolo.

SMUČANJE

Pröll šokirala Francozinje

Lanskoletna zmagovalka za svetovni smučarski pokal Avstrijka Annemarie Pröll, je že na prvem tekmovanju pokazala, da tudi letos računa na zmago. Na mednarodnem ženskem tekmovanju v smuku v St. Moritzu je bila prva. 2. je bila Macchi, 3. Rouvier, 4. Mir, vse Francija.

Sijajni Messner

V nedeljo so tekmovali v St. Moritzu moški v smuku. Zmagal je Švicar B. Russi, pred Avstrijcem Heinijem Messnerjem samo s pet stotinkami zaostanka. 3. je bil Tresch, 4. Daetwyler, oba Švica. Na peto mesto se je uvrstil Karl Schranz, 6. je bil Loidl. Torej kar trije Avstrijci do 10. mesta.

HOKEJ NA LEDU

Avstrijska hokejska reprezentanca je v Budimpešti izgubila proti Madžarom: v soboto 3:1 (0:0, 1:1, 2:0), v nedeljo pa kar s 6:1 (1:1), 2:0, 3:0). Skupni rezultat 2:9 je v toliko bolj žalosten, če pomislimo, da tudi zmagoviti Madžari niso pokazali skoraj nič.

NEVAREN USPEH

»Komaj čakam, da bo film posnet. Odhajam dokončno. Čas je, da odstopim.« Tako se je na vrhu svoje slave odločil Lee Marvin:

»Dolgo sem životaril od filma. Sedaj nimam več denarnih težav in želim uživati to, kar sem si prihranil. Komaj čakam dan, da bom spet svoboden človek, brez vseh obveznosti in bom užival v vseh zadovoljstvih, ki so mi bila nekoč prikrajšana.«

NAJBOGATEJŠI

Kdo je najbogatejši pevec na svetu? Frank Sinatra? Ne! Dobro obveščeni trdijo, da ta zveneči naslov trenutno nosi Bing Crosby. Menda je do sedaj prodal več plošč, kot vsi njegovi kolegi skupaj — vštevši tudi Franka Sinatro.

IZJEMA POTRJUJE PRAVILO

»Italijanke so najlepše ženske sveta. Toda ko se poročijo in postanejo mame, se zredijo in se hitro postarajo.« Tako menijo dobri poznavalci in ljubitelji žena.

Toda nekatere izmed njih so, kot bi hotele kljubovati temu nenapisanemu pravilu. Med njimi je tudi filmska igralka Gina Lolobrigida. Čeprav je že dopolnila 44 let in ima že odraslega sina, je še vedno ena najlepših italijanskih igralk. Na letošnjem Beneškem festivalu pa so jo celo izbrali za najelegantnejšo udeleženko festivala. Nosila je obleko, narejeno iz številnih biserov, ki pa niso bili pravi.

VZORNA MATI

Zaradi zgodovinske obletnice Irana je bila zadnje čase družina šaha Reze Pahlevija v središču svetovne pozornosti. Navkljub številnim obveznostim pa je cesarica Farah Diba vsak dan našla čas tudi za svoje otroke. Po njenem mnenju otroci tudi zaradi tako važne proslave, kot je 2500-letnica cesarstva, ne smejo priti »iz reda«. Zato se njihov dnevni red, razen kadar niso svečanosti zahtevale njihovo prisotnost, ni kaj dosti spremenil. Ne pravijo ji zastonj »najboljša kraljevska mati«.

Otrokova daritev

Priredil Franc Kolenc **8**

Vrnila sta se zelo pozno. Mihael se je opravičeval, potem se je ozrl v Marijine oči in je mirno dejal:

„Mali Jezus je kriv ... Jaslice sva šla gledat v cerkev svete Magdalene."

Pričakoval je, da se bo Marija vznejevoljila, a se ni zgodilo. Zardela je in se izogibala Mihaelovega pogleda. Da bi zakrila svojo zmedo, se je sklonila k Janezu in ga poljubila. Potem je vprašala:

„Si videl malega Jezusa? Pripoveduj, kakšen je!"

Mali se je oklenil matere.

„Oh, mama! ... Ko bi vedela!"

Iz otrokovih besed je donela neizmerna sreča. Začel je pripovedovati. Njegov glasek se je spočetka tresel, a mama ga je poslušala s tako krotkostjo, da se je počasi razblinil ves otrokov strah. Fantek je odprl svoje srce ter pripovedoval, pripovedoval ...

Ko je končal, ga je Marija molče poljubila. Nato mu je rekla, naj gre v svojo sobico po slaščice, ki mu jih je bila tam nastavila.

Janezek je odskakljal.

Marija se je obrnila k Mihaelu:

„Hvala lepa za to, kar ste storili! ... Malega ste zelo osrečili ... Vi ste v resnici živo nasprotje."

„Priznam, da več niti sam sebe ne poznam. Edino opravičilo za moje postopanje je Janezek. Tako si je želel, da bi videl cerkev, da sem ga peljal noter ... Toda tudi vas ne razumem. Včeraj ste se še hudovali nad otrokom, danes pa ..."

Marija je iskala opravičilo:

„Ali se morete čuditi, da me je otrokova božična žalost zabolela?"

Izpovedi je sledil daljši molk. Mihael ga je prvi prekinil:

„Od časa do časa mi boste prepustili Janezka. A nekaj vam v naprej povem. Njegovemu razmišljanju ne bom delal ovir in njegovih vprašanj ne bom pustil brez odgovorov. Moj svetovni nazor se samo mene tiče. Nikakor nimam pravice, da bi iz otrokove duše iztrgal misel na Boga. Ali mi boste otroka zaupali kljub tej izjavi?"

Marija je precej časa molčala. Naposled je prožila Mihaelu roko ter s tresočim glasom rekla:

„Prijatelj, delajte, kakor hočete! Ne želim, da bi se ravnali po moževem in mojem postopanju ..."

Sklonila je glavo in s tišjim glasom nadaljevala:

„Sicer sem pa tudi jaz izgubila svojo prejšnjo gotovost. Zdi se mi, da me začne obdajati tema ..."

Mihael ni mogel skriti svojega presenečenja.

„Marija! ... Vi ste vendar tako srečni ..."

„Na videz! ... Oh, laž je veliko breme. Vem, da bi morala molčati. Toda s kom morem odkrito govoriti, če ne z vami? Včasih se mi zdi, da se v meni vse ruši ..."

Marija se je zbrala in premagala v sebi bol.

„Mihael, pozabite to, kar sem vam sedaj rekla. Nervozna sem ... Po otroka pa le pridite čimprej ..."

Mihael ni mogel pozabiti Marijinih besed. Kaj je hotela povedati? Morda priznati, da je bila zgrešila pravo pot? Kdaj? ... Ko se je ločila od Boga? Ali ko je zapustila Jakoba?

Kake notranje borbe bodo nastale, ako se v to nesrečno dušo vrne verska misel! Uboga žena ...

*

V soboto je Mihael spet šel po Janeza. Spotoma ga je mučila vest in je sklenil, da se bo zaradi Rajmonda varoval razgovora o verskih stvareh in se izognil vsemu, kar bi moglo do njih dovesti.

Začel je s tem, da se je izognil cerkve sv. Magdalene. Otroka je peljal ravno v nasprotno smer — proti Trgu invalidov. Otroka so zanimali veliki topovi, ki so bili tam postavljeni. Izpraševal je, veliki prijatelj pa odgovarjal, razlagal.

Mali je naenkrat pozabil na topove in prešel na stvar, ki se ji je Mihael ravno hotel izogniti.

„Mihael, zadnjič si mi obljubil, da mi boš povedal zgodbo malega Jezusa ..."

„Zgodbo malega Jezusa?" je začudeno vprašal Mihael, kakor da se ne bi spominjal svoje obljube.

„Da!" je prikimal mali. „Ali že ne veš, da si mi obljubil, ko sva šla iz tiste velike hiše, v kateri sva videla lepe jaslice?"

„Drugič bom povedal," se je hotel izviti mož. „Danes se bova kmalu vrnila domov in jaz ne bi mogel končati."

Mali je postal žalosten. Vzdihnil je:

„Škoda! Tako rad bi jo slišal."

Mihael je čutil, da bo moral izpolniti obljubo. Toda ali naj na ulici pripoveduje? Ne, to bi zmanjšalo čarobnost zgodbe.

JOŽE NOVINC:

Zaman se je trudil

Mojca je bila lepo dekle, ki je že pred leti zapustila šolo. Njene rdeče ustnice so bile vedno nabrane v lep in tako vabljiv nasmeh, da je z njim priklenila nase vsakogar, ki je prišel v njeno bližino. Janez, sosedov sin, je to dobro vedel. Že takrat ko sta še oba hodila v šolo, je bil on skoro vedno le v njeni družbi. To so opazili tudi drugi šolarji in so jima marsikdaj zapeli tisto otroško nagajivko, ki pravi:

Mož in žena, vkup stepena,
nista vredna žlico pšena.
Vkup sta rasla, vkup sta pasla,
nista vredna žlico masla.

Danes pa nista več šolarja, saj sta že med odraslimi, oba postavna in čedna tako, da je marsikdo pogledal za njima.

Janez je sedaj bil še veliko rajši v Mojčini družbi kot pa takrat, ko sta še hodila v šolo, samo da se mu je sedaj le bolj redko ponudila prilika, da je bil z njo skupaj. V tednu košnje pa je le imel srečo, da ga je Ile, Mojčin oče, naprosil, da mu je kot tudi drugi fantje tudi on pomagal kositi travo visoko gori v „Planinah“ ter potem tudi spravljati seno v dolino.

Oh, kako je žgalo julijsko sonce! Toda Janez ni mislil na žgočo vročino, temveč le na Mojco in na to, da bo dva dni v njeni bližini in da mu bo mogoče ujeti kak njen nasmeh ali pa ji pogledati v njene vesele in lepe oči. To mu je zadostovalo, da je pozabil na pot, ki mu je lil po obrazu in mu silil v oči, ki so ga že pekle od njega.

„Mojca! Drevi ko bo vse pospalo, bom prišel in potrkal na tvoje okno. Ali smem?“ ji je rekel, ko sta bila za hip sama in ni bilo nikogar v bližini.

„Nič ne bo Janez, mu je rekla, saj sem tako visoko, da ne moreš do mojega okna. Pa če bi tudi prišel, bi te slišala oče in mati, ki spita spodaj pod mojim oknom.“

„Prav nič me ne bosta slišala; bom že pazil, da ne bo nobenega šuma ali ropota, samo oglasi se mi, ko bom potrkal,“ ji je še utegnil reči. Potem pa je spet naložil sena na sani in z veliko naglico je šlo v dolino.

Pa ni bil samo Janez tam gori v „Planinah“, tudi drugi fantje so pomagali spravljati suho seno, da je bilo čimprej na Iletovem hlevu. Tudi še nekaj drugih deklet je bil naprosil Ile, da so pomagale Mojci grabiti in pripravljati seno fantom, ki so ga potem na saneh vlačili v dolino.

Vse je bilo veselo in tu pa tam se je, ko so se za hip malo oddahnili, oglasila vesela pesem in hitela tja proti Leskovici ali pa se je kot seno zgubljala v dolino Kopačnice.

Seneni zgrabki so kar hitro izginjali in potem na saneh zdrčali v dolino. Ker so bili vsi mladi in pridni, je bilo seno kar zgodaj na Iletovem hlevu.

*

Prav gotovo ni bil tisto popoldne Janez edini, ki je mislil na Mojco in ugibal, kako bi najlažje in najvarnejše prišel do Mojčinega okna. Tudi drugi fantje so imeli vsak svoje načrte in mislili na to, kako priti do okna, kjer spi Mojca, tako da ga razen nje ne bi čul nihče drug. Ko so se potem po večerji poslovili, je vsak zase upal, da se mu bo oglasila, ko bo potrkal. Med tistimi, ki so imeli največ upanja, pa je bil tisti večer gotovo Janez.

Nastopil je eden tistih vročih poletnih večerov, ko se človeku zdi, da se je vsa vročina, ki jo je podnevi sonce izžarevalo, nakopičila in nabrala ter ostala po podstrešjih, sobah in hlevih. Ker ni spravljal sena samo Ile, temveč tudi drugi vaščani, je bilo vsepovsod polno prijetnega vonja po suhem, svežem senu. Janez je čakal, da vročina, ki jo je bilo pustilo sonce, nekoliko popusti. Čakal pa je tudi na to, da bi se kazalec na uri pomaknil vsaj nekoliko čez deseto uro, ker bo potem temnejše in tudi varnejše zanj, ko bo poskušal priti k oknu, za katerim spi Mojca. Vedel pa je tudi, da ga tisti večer čaka še težko delo.

Ko se je popolnoma stemnilo in ko je upal, da na vasi ne bo srečal nikogar več, se je napotil po lestvo, katera je bila precej daleč. V vsej vasi je bila namreč samo ena lestva, ki je bila tako dolga, da bi segla do Mojčinega okna. Spravljena je bila v Mihčevem kozolcu in ponjo so prihajali vaščani takrat, kadar so jo potrebovali. Tisti večer pa jo je potreboval Janez, zato je tudi šel ponjo.

Toda tako dolgo lestev, kot je bila Mihčeva, ne moreš nesti kar tako, kot neseš kratko in priročno „lojtrico“. Janez je moral velikokrat počivati, predno jo je prinesel in jo pod Mojčinim oknom položil na tla.

Kdor ni nikoli v življenju postavljal dolge in težke lestve v bregu, ne more vedeti, kako težko in naporno delo je to, pa četudi je lestva le srednje dolga; ta, ki jo je prinesel Janez, pa po svoji dolžini prekaša vse svoje „sestre“ v vasi in Janeza je zaskrbelo, ko jo je pogledal ležečo na tleh pred njim, kako in če jo bo sploh mogel postaviti.

Vročina, ki jo je bilo popoldne pustilo, se je nekoliko polegla in noč se je ohladila. Nebo se je kar na hitro prevleklo z oblaki, vse je kazalo, da bo dež ali morda celo nevihta. Janezu je bilo kar prav, da se je pooblačilo in da je postalo temno. Še vedno je s strahom pogledoval na lestvo, ki je ležala pred njim, in potem kvišku k Mojčinemu oknu. Ko je mislil, da si je nabral dovolj moči, je napravil v zemljo dve luknji in vanje vtaknil začetek lestve. Iletova hiša je namreč stala v bregu, in tam dvigati tako lestev, kot je bila Mihčeva, niso bile mačje solze.

Ko se je Janez prepričal, da tiči lestev dovolj globoko v zemlji, jo je pričel dvigati. Počasi, klin za klinom je šlo kvišku; ko je bil na sredini, pa se je pravo dviganje šele začelo. Janez se je napenjal pod težo, ki ga je silila k tlom, in se tu pa tam za kratek hip oddahnil, potem pa je spet poprijel in dvigal naprej. Če ne bi bilo tam zgoraj Mojčinega okna in upanja, da se mu bo oglasila, bi bil že davno obupal. Le misel na Mojco mu je dajala toliko moči, da je navsezadnje lestva le stala pokonci; treba jo je bilo le še prisloniti k oknu.

Pa tudi tu je bilo treba velike previdnosti, da ne povzroči kakega ropota, ki bi lahko prebudil očeta ali mater. No, tudi to se mu je posrečilo. Brez najmanjšega šuma je zdrsnila lestva k oknu in Janez se je šele sedaj prav oddahnil. Sedel je na prvi klin in pri tem mislil, da se brez muje še čevelj ne obuje. No, lestev sedaj že stoji, po par minutah pa bo on že tam gori pri Mojčinem oknu. En sam njen poljub bo potem odtehtal ves njegov trud, ki ga je imel s težko lestvijo.

Počasi in skrajno previdno se je pomikal klin za klinom kvišku, da bi ja nič ne zaškripalo ali pa da bi se mu celó ne zlomil kak klin. Že je bil pri oknu, ki je bilo odprto in za katerim sta spala Mojčin oče in mati.

(Dalje na 8. strani)

Miklavžev večer

Zunaj hladna burja brije,
nocoj večer Miklavžev bo.
Otroci danes so bolj mirni,
vsi nekaj pričakujejo!

Miklavž nocoj po vasi hodi . . .
V hišo na veliko mizo
posode vsi postavimo
in njemu v čast pomolimo.

Zjutraj hitro na noge:
Je Miklavž oglasil se?
Otrokom lica vsa žarijo,
ko vsaka skleda polna je.

Zahvalimo se Miklavžu vsi!
A preveč pridni nismo mi,
Mati pravi: „Pa bo za šapanje!“
zato še šiba zraven je.

Karolina Haderlap,
Lepena

Drobne zanimivosti z vseh vetrov

Steklene nitke izdelujejo danes že tako neskončno tenke, da so celo tanjše od najtanjše pajčevine. Za izdelavo tako imenovane ‚steklene vate' uporabljajo tako tenke steklene nitke, da si jih komaj moremo predstavljati. V ‚debelino' merijo namreč 1/7000 do 1/20.000 mm. Tako tenkih nitk ne more splesti nobena žuželka.

*

Čeprav se gojilci biserov na vse kriplje prizadevajo, da bi vzgojili umetne črne bisere, vendar se jim to doslej še ni posrečilo. Danes umetne črne bisere barvajo, zato jih je kaj lahko ločiti od pristnih. Če potegnemo po pristnem biseru razo, se pozna na njej bel prah, narobe pa je prah pri razi na umetnem biseru črn.

*

Jezik prenese pri človeku od vseh organov največjo toploto, in sicer 70 do 75° C, ne da bi se opekel. Zato gospodinje lahko poskušajo skoraj vrelo juho, ne da bi se oparile, vendar prav te juhe ne morejo v posodi z golimi rokami prinesti na mizo. To je dokaz, da roke ne preneso tolikšne toplote kakor jezik.

*

Pariško policijo je spet nekdo ujel na star trik. Prefektura je dobila nujen telefonski poziv:

»Pridite hitro! V hiši številka 143 na Rue de la Rouquette na silo zadržujejo več mladih žensk!«

Agenti so se skoraj pobili, kdo bo šel reševat nedolžne mladenke! Ko so se ustavili pred »zločinsko hišo«, jih je čakalo grdo razočaranje: v poslopju je državna ženska kaznilnica.

*

Močno razvit čut dolžnosti je pripravil 36-letnega Juana Espinavosa, šoferja nekega kamiona iz Buenos Airesa, da je kot opozorilo opremil svoje vozilo spredaj in zadaj z rdečimi zastavicami, splošnim znakom nevarnosti. To je storil po 137. nesreči, kar jih je povzročil v 15 letih svojega vozarjenja po cestah.

*

Prva premija loterije v Darwinu (Avstralija) je bila »celotna krokodilova koža«. Srečni dobitnik, inšpektor Thomas Darmoday, je nagrado hvaležno odklonil, ko je izvedel, da se koža še drži okoli dva metra dolgega krokodila. Vse skupaj je podaril mestnemu živalskemu vrtu.

*

V angleški grofiji Somerset so kronisti vestno zabeležili poroko med mistrom Footom (noga) in gospodično Ball (žoga).

*

Sedemdeset prebivalcev danske vasice Borup je bilo močno razočaranih, ko so 26. decembra 1967 izkorakali iz svojega atomskega zaklonišča in videli svet okoli sebe živ in zdrav.

Vsi v tej vasi so namreč častili umišljenega boga Othona, ki jim je sporočil po svojem mediju, velikem svečeniku (ki je sicer bil miroljuben voznik taksija), da bo na božični dan leta 1967 konec sveta. Prebivalci so zbrali denar, kupili pravočasno za nekaj milijonov atomsko zaklonišče in do zadnjega zlezli vanj. Izdatek je bil očitno odveč. Dan je minil, konca sveta pa od nikoder. Močno razočarani so se vrnili k svojemu delu. Pa kdaj drugič!

„Janezek, danes boš ti mene obiskal!“ je dejal nenadoma.

Otrok se je zelo razveselil. Veliki prijatelj ga je peljal proti svojemu stanovanju.

Čez četrt ure jima je odprla stara služkinja.

„Gosta sem pripeljal. Pripravite zanj dobro južino!“

Otrok se je razgledal.

„Mihael, to je tvoje stanovanje?“

„Da.“

„Veš, tu je zelo lepo! Ali je ta lepa gospa v zlatem okviru tvoja mama?“ je pokazal na precej veliko sliko.

„Ne. To je sveta Devica, mati malega Jezusa.“

„Ti imaš njeno fotografijo?“ se je začudil mali.

„To ni fotografija, marveč barvna slika. Tisti, ki jo je slikal, je zelo ljubil sveto Devico in se je potrudil, da bi bila slika zelo lepa. Ko boš velik, boš vedel, ka je to: zbiratelj umetnin. Jaz sem to.“

Slika je bolj zanimala otroka ko prijateljeve besede.

„Mihael, potem tudi ti ljubiš sveto Devico, ker imaš njeno sliko.“

„Veš, tisti, ki zbira slike . . .“

Janezkov pogled ga je prisilil k molku. Kaj je hotel povedati? . . . Otroku ni hotel povzročiti žalosti, zaradi tega je dejal:

„Da, zelo ljubim sveto Devico.“

„Prav imaš, na tvojem mestu bi jo jaz tudi zelo ljubil.“

Služkinja je prinesla južino in je začela pogrinjati mizo. Fantek se ni menil za dobrote, ki jih je prinesla. Njega je začela zanimati podoba iz slonove kosti.

„In kdo je ta gospod?“

„To je križani Kristus.“

„Kristus? . . . Kdo je to?“

„Tisti mali Jezus, ko je že zrastel. Hudobni ljudje so ga umorili. To ti bom pozneje pripovedoval. Sedaj boš najprej južinal. Potem ti bom pokazal dosti lepih stvari iz domovine malega Jezusa. Jaz sem bil tam in sem jih prinesel s seboj.“

Otrok je hitro pojedel nekaj malega.

„Sedaj pa pripoveduj! Rekel si, da so ga umorili. Zakaj?“

Iz otrokovih oči je zrla sočutna začudenost. Otrokove misli bo moral odvrniti od podobe križanega Kristusa. Malega je vzel v naročje, odprl je velik album, v katerem je imel zbrane najlepše slike iz Palestine, in začel je pripovedovati . . .

Četudi Mihael ni veroval v Kristusa, je vendar ljubil čudovito bitje, ki je bilo sama dobrota in krotkost. Potovanje po Palestini je zelo vplivalo nanj. Dolgo časa je študiral evangelije, po vrsti je obiskal Betlehem in kraje, v katerih je Jezus rastel, hodil, pridigoval in trpel. Njegovo pripovedovanje je soglašalo z naukom Cerkve, samo Kristusovega božanstva se ni dotaknil. Evangeljsko poročilo so pojasnjevale slike, ki jih je bil naredil v Kristusovi domovini.

Mali je strmel v svojega velikega prijatelja. Ko je ta za hip utihnil, je vzkliknil:

„Joj, Mihael, človek bi mislil, da si tudi ti tam živel in hodil z Jezusom!“

„Ne,“ je odkimal Mihael. „A glej to sliko! To je Betlehem, kjer se je Jezus rodil. Tam sem bil. In če človek obišče to mesto, se mu zdi, da kar vidi angele in pastirčke, ki so molili Jezuščka . . .“

„Molili? . . . Kaj to pomeni?“

„Moliti — to je — kako ti naj razložim? Na primer, če ti svoje srce daš Bogu.“

„Da, vem. Tako, kakor zadnjič v cerkvi svete Magdalene.“

Mihaela je pretresel otrokov odgovor. Kak spomin ima ta malček! Hitro je nadaljeval pripovedovanje. Govoril je o begu v Egipt in povratku v Nazaret. Opisoval je otroke, ki so se zbirali v Nazaretu okrog Jezusa in Marije.

„Marija — kdo je to?“

„Sveta Devica.“

„Moja mati je tudi Marija! Zelo bo vesela, ko ji bom povedal, da ima isto ime kot sveta Devica. Ona tega ne ve, sicer bi mi bila povedala.“

Na Mihaelovem čelu se je prikazala senca.

„Gotovo ne ve!“ je prikimal.

„Tudi njej bova pripovedovala Jezuščkovo zgodbo. Videl boš, da bo vesela. Zadnjič me je poljubila, ko sem ji povedal, da sem videl jaslice.“

Ker se je začelo večeriti, je Mihael z nazareškimi dogodki končal svoje pripovedovanje. Malemu je obljubil, da bo pri prvem srečanju nadaljeval. Nato ga je peljal domov.

Sprejel ga je Rajmond. Zadržal ga je pri večerji. Mihael je opazil, da je bil zelo dobre volje; gotovo je dobil kako težko tožbo. Rajmond je brez dvoma zelo zmožen človek.

Marija je otroka odpeljala v njegovo sobo, da bi tam večerjal, potem pa šel spat. Po večerji se je otrok nenadoma privil k materi in je vzkliknil:

„Mama, ti niti ne veš! Sveti Devici — materi malega Jezusa — je ime . . . No, ugani! Ne veš? — Kakor tebi: Marija!“

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 12. 12.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 13. 12.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 14. 12.: 13.45 Informacije — Za krmilom — SREDA, 15. 12.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom. — ČETRTEK, 16. 12.: 13.45 Informacije — Za naše starejše poslušalce — Koroški kulturni pregled. — PETEK, 17. 12.: 12.30 Informacije — Pesem je tiha moč... (Posnetki pevskega koncerta SPD „Edinost" v Pliberku — 2. del). — SOBOTA, 18. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 12. decembra: 16.05 Za otroke od 6. leta naprej: Kenguru Skippy — 16.30 Za družino: Svet pisemske znamke — 16.55 Trailer. Namig za prijatelje filma. — 17.40 „Marko in njegovi prijatelji", za lahko noč — 17.45 Lortzingova opera „Car in tesar" (Zar und Zimmermann) — 18.15 Ekspedicija v živalski svet — 19.00 Čas v sliki — in vprašanje tedna — 19.30 Športni pregled — 20.05 Adventni pogovor 1971 — 3. del — 20.15 Morski volk (2. del): „Smer na Ulmo" — 21.45 Smrtni grehi, balet Fridolina Dallingerja — 22.25 Čas v sliki — 22.40 Helmut Qualtinger bere Trumana Capota: „Hladnokrven".

PONEDELJEK, 13. decembra: Preskus na daljavo — 18.20 „Marko in njegovi prijatelji", za lahko noč — 18.25 Avstrija — slika z Južno Tirolsko — 18.50 Film v preteklosti — 19.16 ORF danes zvečer — 20.06 Šport — 20.15 Bonanza: „Novi mož" — 21.05 Šport v ponedeljek — 22.05 Čas v sliki.

TOREK, 14. decembra: 18.00 Walter in Connie. Tečaj angleškega jezika — 18.20 „Klovn Pipo", za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Indijanska reka: „Krznarstvo" — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Prostor za živali" — 21.00 Monthy Pythonov leteči cirkus; satirična revija — 21.45 Desetletnica avstrijskega društva za literaturo — 22.25 Čas v sliki.

SREDA, 15. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.30 Obisk razstave — 11.00 Program za delavce — 12.25 Šport v ponedeljek — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Čudežna jelka — 17.15 Za otroke od 11. leta dalje: Poskušajte z nami — 17.40 Mednarodni mladinski magazin — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.20 „Klovn Pipo", za lahko noč — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 Kuhinja v televiziji — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.15 „Ples ljubezni" — film — 22.40 Čas v sliki.

ČETRTEK, 16. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Mesto dela zgodovino — 10.30 Z Gottfriedom von Einemom kot gost pri Borisu Blacherju — 11.00 Uvod v EVD — 11.30 Viljem Tell — 12.00 Fizika za vse — 16.55 Filmgroteske — 18.00 Tečaj italijanskega jezika —18.20 „Klovn Pipo", za lahko noč — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Dally, Dally! prenos iz Berlina — 21.30 Svet knjige — 22.30 Čas v sliki.

PETEK, 17. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Električni stroji —10.30 Zvok po človeški roki — 11.00 Survival: Non iron curton — 11.30 Program za delavce: Lov na ljudi v džungli — 18.00 Orientacija — 18.20 „Klovn Pipo", za lahko noč — 18.25 Avstrija — slika — 18.50 Popotovanje na konec sveta: „Darius, kralj kraljev" — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: „Zagonetni umor" — 21.15 Časovni potek dogodkov in diskusija — 23.15 Čas v sliki — 23.30 Spotoma ob koncu tedna — 23.35 Nogometno tekmovanje v dunajski Mestni hali.

SOBOTA, 18. decembra: 14.55 Jazz in pop glasba — 15.45 Za otroke od 5. leta naprej: Listamo po slikanici — 16.05 Hišica — 16.30 Cirkus Sidny — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Tedenski magazin — 18.20 „Trije dobri prijatelji", za lahko noč — 18.25 Kultura — aktualno — 18.50 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.16 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Dober večer, sosedje; prenos iz Wiesbadna — 21.45 Športni žurnal — 22.15 Čas v sliki — 22.30 „Bitka za gusarski zaklad", film.

Zaman se je trudil

(Nadaljevanje s 7. strani)

Gledal je v temni prostor, ki je zijal pred njim, pa ni nič videl in tudi slišal ni ničesar. Mislil je, kako dobro je, da je tako temno, ker drugače bi ga lahko videl Ile, ko bo šel mimo okna.

Neskončno previdno je plezal mimo okna in se potem klin nad njim za hip oddahnil. „Hvala Bogu, najhujše in najnevarnejše je za menoj!" si je mislil. Tisti trenutek pa je pod njim rahlo zašumelo in iz temne odprtine okna se je oglasil Ile.

„Kaj, ali so streharji?" je vprašal.

Kot da mu je nekdo zlil na glavo vedro vode, so te besede delovale na Janeza. Nič ni utegnil misliti, samo razprostrl je roke in noge in z njimi objel zunanji rob lestve in se po nji kot po saneh spustil na tla, seveda kar mimo okna, ker drugače ni bilo mogoče. Vsi računi z Mojco so bili uničeni in ves njegov trud zaman. Ile je brezdvomno Mojco skrbno stražil, ker se mu je zdelo, da je straža posebno tisti večer zelo potrebna. Morebiti pa ni samo mislil, temveč je stražil, ker se je spomnil na svojo mladost in na „lojtrice", ki jih je tudi on prenašal.

Ker je Janez vedel, da ga Ile ni mogel spoznati, saj je bilo veliko pretemno, mu je pustil lestvo stati tam, kamor jo je bil postavil. Jo bo že spravil proč; če pa jo noče, naj mu stoji tam ob zidu ves teden ali pa še dalj, si je mislil in jezen odšel domov.

Drugi dan dopoldne pa je peljal Ile na dvokolesnem vozičku lestvo mimo Janezovega doma nazaj v Mihčev kozolec in jo spet nataknil na tiste kline, ki so bili narejeni nalašč zanjo. Kdo jo je bil prinesel in postavil, pa ni zvedel nikoli.

Mojca pa se je potem v nedeljo Janezu poredno smehljala in ga vprašala, zakaj je pustil lestvo tam stati.

„Veš, Mojca, nekaj kazni je oče le zaslužil, zato sem mu jo pustil tam. Mislim, da ne bo nikoli več gledal skozi okno, tako kot je nocoj, če jo bo še kdo postavljal, ker se bo bal, da bi jo potem spet moral sam peljati nazaj."

Potem pa je stopil bliže k Mojci, ji pogledal v oči in ji rekel:

„Mojca, tako sem se trudil in napenjal, ko sem postavljal lestev, da mislim, da sem vendar zaslužil en tvoj poljub. Ga bom dobil?"

Pogledala ga je in zardela. Če pa je Janez poljub tudi dobil, pa ni vedel nihče, niti Mojca niti Janez nista tega nikoli povedala.

Zanimivost „Apolla 15": Avto na Luni

Njegova teža je skorajda 240 kilogramov, življenjska doba na Luni najmanj 78 ur in povprečna hitrost približno 15 kilometrov na uro: „Rover" je avtomobil, zgrajen za vesoljsko vožnjo po skrivnostnem svetu Lune, kjer bo lahko premagoval ovire, visoke 30 centimetrov, vozil preko vzponov z nagibom 20 stopinj ali preko razpok s širino 70 centimetrov.

NASA se je odločila za vesoljski eksperiment z lunarnim avtomobilom „Rover" predvsem zato, da bosta lahko David Scott in James Irwin opravila obsežnejši program znanstvenih raziskovanj, obenem pa bosta popravila vse dosedanje „svetovne rekorde" na Luni: trije vesoljski izleti bodo trajali skupaj 1200 minut in nujna vesoljska transverzala bo dolga 37.170 metrov; za sedaj sta „svetovna rekorderja" Alan Shepard in Edgar Mitchel z „Apolla 14" s 555 minutami vesoljskega sprehoda in 4.190 metri prehojene poti po Lunini površini. In prav zaradi fizične izčrpanosti sta Alan Shepard in Edgar Mitchell omagala, še preden sta izpolnila svoj program v planinskem svetu Fra Mauro.

Mobilnost, pogonska moč, navigacijska tehnika, komunikacijski radij, vse je načrtovano z izredno pazljivostjo, da bo ustrezalo različnemu okolju, od izstrelitve v Cape Kennedyju do vožnje na Lunini površini: gravitacijske sile med izstrelitvijo so 12,5-krat močnejše kot v normalnih okoliščinah na Zemlji; gravitacijska teža na Luni je samo šestina tiste, ki jo občutimo na našem planetu; temperaturne razlike vplivajo na posamezne elemente, vgrajene v lunarni avtomobil „Rover"; David Scott in James Irwin bosta tokrat vozila v skrivnostnem svetu brez magnetnega polja in v trdnem vakuumu. In prav zaradi takšnih okoliščin je seveda polet „Apolla 15" še precej zanimivejši, toda NASA je prav zaradi varnosti tokrat omejila akcijski radij Davida Scotta in Jamesa Irwina z „Roverjem 1" na pet kilometrov, pravzaprav na tisto distanco, za katero menijo, da bi jo astronavta lahko tudi prehodila, če bi prišlo do okvare na lunarnem avtomobilu. (Delo)

Prekinjeni pogovori med Müllerjem in Kohrtom

Dokončno so se dogovorili za prvi del berlinskega sporazuma, ki se nanaša na promet blaga in oseb med Zahodno Nemčijo in Zahodnim Berlinom. Sporočilo o sporazumu so istočasno objavili v Bonnu in v Vzhodnem Berlinu. V sporočilu je rečeno, da bodo kasneje določili datum podpisa sporazuma. Do tega bo prišlo, ko se bodo zaključila pogajanja med obema Berlinoma glede uvedbe propustnic za prebivalce Zahodnega Berlina. O tem sta se pogajala predstavnika obeh občinskih uprav Müller in Kohrt. Do zadnjih težav je prišlo, ker je zahodnoberlinski senat vztrajal, da bi razširili število prehodov, medtem ko jih hočejo z vzhodnoberlinske strani omejiti na trideset dni. Tako so se zaenkrat razbili pogovori med Müllerjem in Kohrtom.

ŠE NI DOGOVORA O U TANTOVEM NASLEDNIKU

(Nadaljevanje s 1. strani

Makonnen, iranski princ Sadruddin Aga Kan, visoki komisar OZN za begunce, nato Robert Gardiner iz Gane, ki načeljuje gospodarski komisiji za Afriko in veleposlanik Burundija Nsanze Terence. Govorilo se je tudi o možni kandidaturi odposlanca OZN na Bližnjem vzhodu Gunnarja Jarringa, ki pa je menda kandidaturo odklonil. Tudi Latinska Amerika ima tri kandidate: vodjo mehiške delegacije Alfonsa Garcia Roblesa, bivšega čilskega predsednika Eduarda Frela in bivšega predsednika medameriške banke Felipa Herrera, prav tako iz Čila. Slednji pa ima menda najmanj možnosti, saj so ZDA že dale vedeti, da nasprotujejo njegovi kandidaturi.

PO 23 LETIH V MEKO

Arabski kralj Feizal je končno dovolil muslimanom, ki so po ustanovitvi izraelske države leta 1948 ostali doma — teh je 325.000 — da pridejo v Meko na božjo pot. Drugi Arabci so odšli iz Izraela ter so dolgo let živeli po taboriščih, še posebno v Gazi. Šejk Mohamed Hubeishi, muslimanski kadi, je izrazil zadovoljstvo nad ukrepom kralja Feizala ter dodal, da so morali njegovi verniki čakati 23 let na trenutek, ko bodo lahko odpotovali v sveto mesto Meko. Izraelske oblasti ne bodo ovirale odhoda muslimanskih romarjev.

Za dolge zimske večere

TELEFUNKEN televizor

Velikost slike 61 cm, z anteno

samo šil. 4959.-

V trgovini

Adolf in Katarina KRIVOGRAD

9143 Šmihel pri Pliberku

Tel. 0 42 35 — 34 1 97

HOČETE ZIDATI?

Vedno in vsak čas na razpolago odjemalcem

FERLACHER BETONWERK

J. Pagitz, Ferlach — Borovlje

Tel. 0 42 27 /375

(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

STIHL 050AV

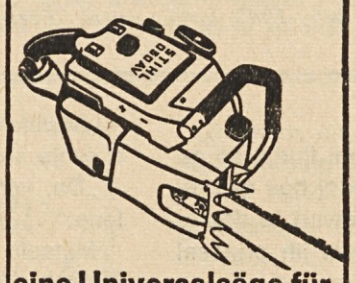

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!

Pohištvo v veliki izbiri in ob ugodnih pogojih dobavlja in dostavlja

RUTAR — Dobrla ves

POHIŠTVO vsakdo potrebuje! RUTAR ustreže vsaki želji!

A-9141 Eberndorf — Dobrla ves, telefon 0 42 36 — 281.

Damska krila, ki se dobro prilegajo, ugodno pri **SATTLERJU** am Heuplatz, Celovec — Klagenfurt.

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24.— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 60.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.